www.svoboda-news.com

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Ukrainian Nat'l Ass'n
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year..... $2.00 | Canada & Europe:
half year..... 1.00 | per year..... $3.00
single copy.. .03 | half year..... 1.50

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR. NAT'L ASS'N OF AMERICA

ОБЯВЛЕНЯ 1895 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
щотвер, четвер і суботу,
видає
"УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік..... $2.00 | Канада і Европа:
на пів року 1.00 | на рік..... $3.00
окрем. число .03 | на пів року 1.50

РІК XXIII. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер 4-го марта 1915. Ч. 26. | VOL. XXIII. Jersey City, N. J., Thursday, March 4, 1915. N. 26.

ПЕРЕМИСЬКА ТВЕРДИНЯ НЕПОБІДИМА.

Російська армія в Галичині не має вже жадного опертя.

Англія боїть ся, що російська армія в Галичині сильно загрожена.

Чорне море недосяжне для англійської і російської фльоти.

В ГАЛИЧИНІ І НА БУКОВИНІ:

НЕПОБІДИМИЙ ПЕРЕМИШЛЬ.

ВЕНЕЦІЯ, Італія (через Лондон), 2. марта. — Угорські часописи, які свою насиділи, доносять, що положенє перемиської кріпости є зовсім добре. Чотири місці лежать Москалі довкола Перемишля, але не осягнули доси найменьшого успіху, хиба се, що цілком окружили кріпость.

До Перемишля прилітають щодня з австрійського военного табора летуни, котрі приносять відомости до твердині від австрійського генерального штабу і знова з твердині приносять відомости про положенє в облозі. Летуни запевняють, що Перемишль має довоі засобів поживи, зброї і худоби на зарік для війска і для населеня міста, а також подостатком паші для коний. Недавно случайно вдало ся війску в Перемишли продати в легкий спосіб богато мяса з дробу. Іменно тоцал Перемишль летіли цілі стада диких качок, які жовніри вали під ріжний огонь карабінів і заселили долину ріки Сяну тисячами качок, які заморожені придадуть ся на довший час яко добра пожива.

В цілім Перемишли є тепер 60.000 залоги, вже разом з цивільним населенєм, а крім того 5.600 російських бранців. В залозі переважають Угри.

Російська облога держить ся далеко (17 американьских миль від фортів). Через те австрійська залога твердині має у своїм посїданю великі простори земли, які може навіть управляти на всену, уживаючи за робітників російських бранців. Російські бранці поводять ся дуже порядно. Деякі російські офіцири використовують свобідний час в той спосіб, що учать австрійських офіцирів і жовнірів московської мови. Многим бранцям позволено свобідно ходити по місті.

Московська облога пробує також від часу до часу посилати над Перемишль своїх летунів, котрі хотіли би зібрати відомости про військове положенє твердині, а инколи кидають бомби на місто і кріпости. Одначе всї ті бомби доси не мали найменьшого успіху і не спричинили жадної шкоди.

Всї засоби поживи у місті находять ся під управою військових властий, які правильно розділюють її в довільних кількостях між залогу і населенє, з чого загал дуже вдоволений. Залога, як запевняють летуни, зовсім не боїть ся виголоджени і запевняє, що має подостатком поживи ще на довгий час.

НОВІ ПОБІДИ АВСТРІЙСЬКИХ ВІЙСК В ГАЛИЧИНІ.

ВІДЕНЬ (через Лондон), 2. марта. — Нині оголошено таке урядове оголошенє австро-угорського генерального штабу:

Вчера були битва австрійських війск з російськими на північ від західних Карпат. Битва скінчила ся повним успіхом австрійського оружя. Здобуто кілька укріплених Москалями горбів та взято до неволі 19 російських офіцирів і понад 2.000 жовнірів та здобуто великий засіб російського военного матеріялу.

Решту російських війск змусили австрійські гармати до утечі. На поли бою остали ся Москалі богато убитих і ранених.

На полудне від ріки Дністра, **в околици міста Станиславова**, Москалі зібрали великі сили своїх війск, при помочи яких намагали ся вдарити на австрійські становища. Одначе всї їх заходи скінчили ся на нічім, бо всї напади відперто, причім завдано їм дуже тяжкі страти.

В західній Галичині, **над рікою Дунайцем**, не було важнійших подій, але гарматні перепалки тривають там безвинно.

В КАРПАТАХ КОЛО УЖОКА ПОБИЛИ АВСТРІЙЦІ МОСКАЛІВ. — КОЛО СТАНИСЛАВОВА КИПИТЬ ЗАВЗЯТИЙ БІЙ.

ВІДЕНЬ (через Амстердам і Лондон), 3. марта. — В Галичині битви тривають дальше без настанку і розвивають ся щораз то корисніймі для оружя австро-угорської армії і союзних німецьких війск, яких значна сила вже знаходить ся на галицькім поли війни.

За останну добу Москалі вспіли дальше побільшити свої сили сьвіжими підмогами та уладили богато нападів у ріжних місцях на становища австро-угорських війск, але всюди їх відперто і змушено по тяжких для них стратах — до утечі.

Вчера вечером оголосив заступник шефа генерального штабу фон Гефер такий дневний звіт:

На північ від західних Карпат Москалі знова уладили кілька нападів на наші становища, але знова ті напади скінчили ся для них нещасливо, бо принесли їм значні страти, а не осягнули жадного здобутку, який би винагородив ті страти.

Натомісць на північ від Ужоцького переходу (Ужок лежить на галицько-угорській границі, на полудне від міста Турки) **виперли австрійські війска Москалів з їх укріплених становищ і заняли їх.** Се важні становища і занятє їх Австрійцями значно утрудняє положенє російських війск в тій околици (на Войківщині).

На полудне від Дністра, між Коломиєю і Станиславовом (між ріками: Горною Бистрицею, Прутом і Дністром) **тривають дальше дуже завзяті битви.** Москалі переважають чисельно австрійські військові сили, але Австрійці мають перевагу завдяки своїй сильній і добрій артилерії. Через те австрійські війска держать ся сильно проти переважаючої сили і скрізь відпирають російські напади.

В західній Галичині були вчера дальші перестрілки артилерії понад ріку Дунаєць.

На Буковині запанував повний спокій. В останних днях там положенє в нічім не змінило ся.

РОСІЙСЬКА АРМІЯ НЕ МАЄ ВЖЕ В ГАЛИЧИНІ ЖАДНОГО ОПЕРТЯ.

ЛОНДОН, столиця Англії, 3. марта. — Битви в Галичині над рікою Дністром (між Станиславовом і Коломиєю) розвивають ся в користь оружя австрійсько-угорської армії, яка успішно там відпирає всї напади на її становища російських війск, які зібрали ся там у переважаючій силі і хотять Австрійців виперти назад на полудне до Карпат.

На північ від карпатського переходу коло Ужока (на Войківщині) були в останних днях дуже завзяті битви, в яких австрійські війска осягнули значні побіди, котрих наслідки Москали можуть скоро відчути.

— Від якогось часу Москалі стоять вже лише під Карпатами в Галичині.

Сі останні слова телеграми вказують, що Москалі не мають вже у своїх руках жадного карпатського переходу, бо всї вони вже дістали ся в руки австрійської армії. Москалі намагають ся тепер лише не пустити австрійських війск, які переходять до Галичини з Угорщини карпатськими переходами. Одначе, як видно з останних подій на буковинськім і галицькім поли війни, ті російські намагання не мають жадного успіху, а приносять лише Москалям значні страти в людях. По утрудненю з Угорщини і з Буковини та по стратчени всїх карпатських переходів Москалі в Галичині не мають жадного опертя. З уваги на те вони тепер, можна сказати — „лише висять під Перемишлем", бо кождої хвилї мусять бути приготовані покинути не лише облогу нашого національного города, але оборонити цілу Галичину та показати свою справжню бодай в утечі.

ВЕЛИКИЙ СТРАХ В АНГЛІЇ ПРО ДОЛЮ РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ В ГАЛИЧИНІ.

ЛОНДОН, столиця Англії, 3. марта. — Австро-угорська і німецька армія розвинула в останнім часї офензиву (офензива — значить: зачіпна війна) на цілім фронті східного поля війни (в Галичині і в російській Польщі) на великі розміри.

Тепер наступаючий похід проти російських війск на цілім величезнім фронті є в повнім ході і розвиваєть ся дальше. Цілий ланцюх австро-угорської і німецької армії тягнеть ся вдоль цілої лінії безперервно, яка продовжала ся цілу зиму мимо снїгів і морозів і тепер під весну готовить ся до нового наступаючого походу.

Ціла австрійсько-угорська і німецька східна армія, яка числить найменше 100 дивізій або около 2 мілїони війска, замикає Москалів шиколесом, в якім посувають ся наперед і стремять до того, щоби їх як найбільше замкнути з півночи і зі сходу. В тій цїли Німці ідуть в російській Польщі з півночи на Варшаву, а Австрійці з полудня від Карпат до Дністра. В російських військових кругах, а також і серед їх союзників в Англії і у Франції **побоюють ся дальшого розвитку тої німецько-австрійської акції, бо коли Варшава впаде, а Австрійці в Галичині перейдуть ріку Дністер і посунуть ся до північно-східної Галичини, то грозить російській армії велика небезпека передвсїм через те, що теперішна російська армія, яка є в східній Галичині, могла би бути відтята від Волиня і Поділя в Росії.**

РОСІЙСЬКІ ВІСТИ ПРО ПОКАРАНЄ МОСКВОФІЛІВ У СТАНИСЛАВОВІ.

ЛЬВІВ, столиця Галичини (через Петроград і Лондон), 3. марта. — Тутешні російські військові власти подають таку відомість:

До Львова прийшли ось-такі достовірні вісти: Коли Австрійці здобули недавно місто Станиславів, вони засудили в місті на смерть і стратили около 200 цивільних осіб.

Між страченими було двох Поляків, властителів реставрації і певна скількість селянських робітників.

Всїх тих людий, яких австрійські військові власти стратили, остерігали Москалі перед опущенєм Станиславова, аби **не лишали ся в місті, а втікали разом з російською армією,** але вони не втікали перед Австрійцями, і остали ся в місті, заявляючи, що не боять ся нічого, бо вони австрійські горожани.

Австрійці прийшли до Станиславова, як оповідають, з готовим списом осіб, котрі мали бути засуджені на смерть за зраду австрійської держави.

Безначгомо, що тим донесенєм російських військових властий також повірити, а то хоч би з тої причини, що там не можуть знати, що місто ся поза лінією австрійської армії.

Те, що в телеграмі кажуть ся, що російські військові власти остерігали москвофілів (розуміють ся — наших польських) перед небезпекою для них і радили їм втікати, вказує на те, що там місцеві мусїли бути зрадники, які полагодили собі на користь у австрійських військових властий. Російські власти відїли сподівали ся, що їх за їх прецінки, що така сумна доля з тими радили їм втікати, а коли бачили, що вони лишили ся в Станиславові, то мабуть вже згори сподівали ся, що їх чекає.

Одним словом, ся телеграма вказує на нечисту совість російських генералів, котрі звели станиславівських легкодухів до маніяці, а тепер бють ся за їх долю.

Остаточно можливо чи ні, що дійсно такі дехто стріляли свих польських на своїх москвофілів з Станиславова, але як-то правда, то москалі напевно не на основі одержаних відомостий, а лише на підставі догаду, що їх земляки, котрі не втікали впору, стріляли заслужена ними кара.

ПОСОЛ БРАЙТЕР В РОСІЙСЬКІЙ НЕВОЛИ.

ВІДЕНЬ (через Амстердам), 2. марта. — Утікачі зі Львова, які не від часу до часу сюди приїзджають, оповідають ось-що про арештованє посла до австрійської державної ради Ернеста Брайтера:

Посол Брайтер хотів разом виїхати зі Львова перед нападом Москалів разом з другими галицькими послами до Відня, одначе звістка **на просьби львівських жидів остав ся в галицькій столици.** Жиди, коли виїхали, звернули ся до нього з просьбою, щоби лишив ся у Львові і взяв їх в обороні перед Москалями, аби над ними не знущали ся і посол Брайтер на це згодив ся, а від самого початку (Москалі заняли Львів дня 3-го вересня) раз-раз хопив до російських властий боронити жидів, котрих нападали російські жовніри, рабували та побивали поміжсобі. Перед взятєм місто посол Брайтер мав чути усних, бо більш разів покарано російських жовнірів за злочинні вчинки.

Але, коли по різні жидів, яку російські жовніри устроїли дня 27-ого вересня на Краківськім і Жовківськім передмістю, а в якій згинуло 140 жидів, — посол Брайтер пійшов до генерала-губернатора графа Юрія Бобрінського і в острих словах напятнував московську господарку у Львові, звелів граф Бобрінський його арештувати і відвезти до Києва.

Посол Ернест Брайтер був членом державної ради у Відни, вибраним з 2-го виборчого округа у Львові. Був він незалежним польським соціялістом і все стояв в обороні усїх покривджених. Боронив також дуже часто Українців в парляменті і в своїй газеті „Монітор", за що стягнув на себе велику ненависть польської шляхти і шовіністів. Натомісць тіпки ся скористали серед польських і польських шовіністичних кругів, а Українці за його прихильне становище в наших справах все поперали його своїми голосами при виборах. Посол Брайтер має тепер 48 літ.

НА МОРИ:

ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ ДЛЯ АНГЛІЇ І ФРАНЦІЇ ЧЕРЕЗ ДАРДАНЕЛЬСЬКИЙ ПРОЛИВ.

ЛОНДОН, столиця Англії, 3. марта. — Вчера знова остріловали англійські і французькі военні кораблї турецькі кріпости в Дарданельськім проливі, але опісля остріловане спинено, бо повстала була страшна буря.

З Атен, столиці Греції, доносять, що англійські і французькі кораблї дістали ся вже на 14 миль в ґанонну Дарданельського проливу (самі Англійці того не знають!)

Спинене остріловання Турки використовують на направу своїх уцілоджених фортів та будують за ними нові батерії.

ВЕЛИКА ТУРЕЦЬКА АРМІЯ ПРОТИ АНГЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

ПАРИЖ, столиця Франції, 3. марта. — Турки зібрали на суші над Дарданельським проливом велику армію, яка числить понад 100.000 війска. Проти держить імовірно Альбанець Есад паша.

За 60 цнт. ми даємо Вам скаро,

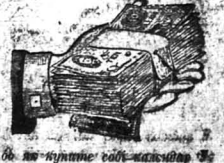

Як ви купите собі календар Б. Н. Союза на 1915-ий рік, то переконаєте ся, що ви купили за цїну болотову, яка коштувала би більше доляри ніж календар коштує центів.

Замовленя посилайте на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

„SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Telephone: 498 Jersey City.

Published by
The Ukrainian National Association
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати лише на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3. 1879.

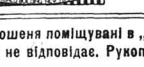

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. Рукописий не звертає ся.

АВСТРІЯ НА ДОРОЗІ ДО ВІДНОВЛЕНЯ.

Відень дня 1. лютого 1915.

Тільки матеріялу, що годі Вам всьо описати. А возьміть під розвагу ще й се, що воєнна цензура каже замовчувати богато справ. Але пробую написати Вам дещо на Ваше бажанє і передаю се письмо на почту одної невтральної держави. Сподію ся, що дістанете.

Ви певно цікаві, що діє ся з Українцями. Справді дрібничок богато, що й годі розповісти. Впрочім про внутрішні наші справи не варто розписуватись. За те досить цікаве становище Українців в державі. Зміняєть ся воно на нашу користь завдяки нашим відвічним „приятелям" Полякам. Їх палена аґітація й завзятє проти нас викликали цілком противні наслідки. Скоро лише почали випускати з кримінали українських патріотів, арештованих Поляками, попали власти на слід з орґанізованого заговору проти Українців. І коли би не війна, все те стало би предметом сензації в часописах. Але воєнна цензура тримає ся иншої засади: голубити всїх і не допускати до сїяня ненависти поміж народами. Оттому й українські часописи підпадають частій конфіскатї, хоч в приватних розмовах ми чуємо, що симпатії віденської публики є за нами.

Чим дальше, тим більша надія на побіду Австрії й Німеччини і нам починає ставати лекше. В межичасї ми переговорили всї можливости; наші виганциї поділяли ся на оптимістів і песимістів. Але на одній точцї ми всї годимо ся, а то, що нам житя під Росією ніяк не буде. Найбільших оптимістів перестрашили вісти з занятої Галичини. І почав вже дехто годити ся з думкою, що буде мусїти раз на все покинути рідну землю, а жити на чужині. Але побіди нашої й союзної армії відновили надії, що ми ще вернемо на рідну землю.

Почули се й Поляки, і коли показали ся впуди на відобранє Галичини, так Кодо польське зажадало іменованя міністра для Галичини на місце сумної памяти Длуґоша. Але не довело ся їм. Коло польське відбуло кілька засїдань, почала ся біганина до президента міністрів ґрафа Штірка, президент Кола др. Лео зажадав іменованя міністром польського парляментариста, але ґр. Штірк сказав „нї"! і міністром іменовано урядника, дотеперішного управителя міністерства для Галичини д-ра Моравського.

Через сю невдачу наступила кріза в польськім Колї. Президент др. Лео зрезиґнував зі свого достоїнства, а на його місце годі знайти відповідного чоловіка. Тимчасом провадить справи демократ віцепрезидент Кола др. Герман, хоч деякі виднїйші польські провідники конферують зі Стапіньским та Длуґошом; з обома до недавна нїхто з Поляків не хотїв числити ся, але тому, що вони людовці і австрофіли, їх шанси йдуть в гору.

З нагоди кризи в Колї польським висловлює краківська польська часопись „Нова Реформа" побоюванє, що вплив і значінє Кола польського зломані раз на все в Австрії.

Коли між Поляками настала така констернація, то се вказує на конець їх всемогучости в Австрії. Тимсамим вигляди Українців збільшують ся. Але треба виждати.

Але не лише сама зміна впливу Поляків є замітна в Австрії. Довговічне питанє чесько-німецьке може якраз залагодить ся підчас воєнної кризи.

Між обома народами ведуть ся вже угодові переговори від двох тижнїв і є всякі вигляди на корисне полагодженє сих переговорів. Народи Австрії дочекають приходящих до ведучих рішеньречно, що по залагодженю чесько-німецького спору правительство нарешті пошле би ще підчас воєнного стану до справедливого залагодженя українського питаня. Але се вже зависїть буде від поступу воєнних операцій в Галичинї.

Невідомі до тепер причини спричинили **зміни на визначних становищах.** І так міністер спільного скарбу, др. Лев Білїнський уступив, а на його місце прийшов бувший президент міністрів др. Кербер. В звязи зі спільним міністерством скарбу стоїть найвисша обрахункова палата, якої президентом іменовано дотеперішного президента міста Трієсту князя Гогенльоге. Сї зміни вказують також на якісь нові пляни.

А вже сензацію викликало розвязанє комісії для реформи адміністрації. Установленє сеї комісії спричинив небіщик наслїдник престола архикнязь Франц Фердинанд ще в 1911 році. Він мріяв про цїлковиту зміну австрійскої адміністрації в дусї національних домагань. Комісія зложена з 29 членів мала узглядняти і теорію і практику, розслїдити недомагання дотеперішної краєвої автономії і подати на підставі сього свої проєкти реформи. За нас, свого тривалого істнованя змогла комісія зібрати величезний матеріял і розділити працю між поодиноких членів — аж тут приходить й розвязанє.

Ся подія вказує, що Австрія хоче дещо навчити ся з дотеперішних досьвідів і по війнї взяти ся до ґрунтовних реформ. До сього мабуть і зміряють теперішні зміни на визначних становищах, щоби зірвати зі старим ладом. Така загальна опінія. **Ми ждемо і надїємо ся лїпшої долї для нашого народа.** А може ся надія се наша остання дошка ратунку?

В. С.

РОСІЯ ПІДМІНОВАНА.

Один приятель Росії, що знаєть ся добре з двірськими кругами, оголосив недавно в букарештенських часописях цікаві звістки про настрій населеня в Росії. Пише він:

Що тикає ся Росії, то мотиви шаліючої війни зовсїм не являють ся волею народа, не випливали з національної волї анї потреби, як і взагалї всї війни, які від часів Наполеона вела російська імперія, ніколи не були національно оправдані. Отже і тим разом ся війна мусїла лишити ся в Росії крайно непопулярною. Та як довго російські війска заєдно маширували „на Берлїн", так довго царське правительство не мало найменьшої причини бояти ся якихсь наслїдків сеї непопулярности. Та стало зовсїм инакше, як Берлїн став відсувати ся чим раз дальше від царських армій, коли панцї в Польщі не були вже в силї помістити усїх російських трупів, і днесь в широкій Росії починає поширювати ся якесь небезпечне отверезінє з перших днів воєнного опиянїня. А сї вісти суть згідні з жовтою воїн, котка царської імперії і не приходили. Революцийний кулькан, на якім стоїть Росія від сотки лїт, починає знов обявляти ся глухим, підземним грохотом, і кождий погром, який поносить російська військова управа, скріпляє сей підземний гук. Лиш в першій половині падолиста (дня лиценя старого стилю) наступило в Росії 400 арештовань жандармерією, отже політичною властю — число, яке, від часу вибуху війни є вирост страшенне навіть на російські відносини. Підчас творення нових резервових корпусів у Вильнї, Києві і Одесі наткули ся російські власти на ново створені орґанізації, „Воєнний Союз", які свого часу, перед девятьма роками викликали військові повстання в Севаборгу, Кронштадї і Севастополю. В російських кріпостях Ковно і Гродно найдено сотки тисяч ґектоґрафованих відозв революцийної орґанізації, які кінчили ся словами: „Позбудьте ся наших офіцирів, які хочуть виточити з нас вашу кров ізза прних царської родини!" У арештованих недавно девятьох послів до думи найдено брулїон виданої до російського народу відозви, у якій говорить ся: „Досить надармо проливаної народної крови! Кожда побіда означає нові ланцюх для поневоленого російського люду".

Ще один симптом вказує на те, що російське правительство вітрить зростаючу внутрішну небезпеку. Є се зростаюче, плянове перепроваджуванє переслїдувань Жидів, Німців з надбалтійських провінцій і Фінляндиї. Такі артикули, які пише ся в „Новім Времени", налиті у щерть ненавистю до всїх „неправославних" підданих царя, свідчать вже про певного рода психічну божевільність. Ославленого Реннікова вислано в надбалтійські провінції і він тут управляє незвичайно поплатне підприємство: нема дня, щоб не ішов донунцій, які „Новое Время" незвичайно скрупулятно записує. Такий Ленка жадає ні меньше ні більше, як щоб усїх „неправославних" вислати на Сибір, а Пуришкевич посуває своє божевільство до того степеня, що усїх „неправославних" без ріжниці стану, віку, званя і пола радить арештувати і ужити до примусових робіт при будові стратеґічних зелїзниць і доріг.

Усю академічну молодїж Росії думає уряд тим не допустити до участи в революції, що на підставі щойно ухваленого думою права запаковано її до військових шкіл; не на се, щоби запобічи зростаючому до катастрофальних розмірів бракови офіцирів в російській армії, як радше тому, аби молодїж дістати у свою власть. Як безоглядно при сїм поступовано, свідчить про се обставина, що лиш з одної петербурської технїки 2.653 слухачів силоміць убрано в офіцирський мундур. Робітники, здаєть ся, тепер не дуже страшні російському урядови: вони лягають головами на побоєвищах, як жертва Николаївських забаганок на престіл. Хлоп, говорить ся в Росії, вислав усю молодїж на поля битв, мішани так само. І хто, питає ся обліплений золотом чиновник, має тепер силу підняти прапор ворохобні?

Хто? Шанцї — звучить на се моя відповідь. Отсї маси російських салдатів, з яких нутра ледви перед двома тижнями, з одного лише корпусу 17 підофіцирів у найбільшій тайнї віддано в руки ката за „революційну пропаґанду". В моїх руках є довга низка зовсїм певних відомостий, які дозволюють менї поставити сю відповідь, мимо того, що вона так неправдоподібно звучить для уха. І небаром я постараю ся отсе моє твердженє наглядно фактами доказати.

ҐАЗДОВАНЄ МОСКАЛІВ НА БУКОВИНІ.

Православний сьвященик з Рогізної, на Буковині, Козарищук, дїяльний член москвофільської партії на Буковині, який кілька разів видвигав свою кандидатуру проти Українців в окрузї Садаґура, переконав ся тепер на власній шкірі, як то Москалї „визволяють" Славян з австрійського ярма. Козарищук є предсїдателем москвофільського союза Райфайзенських кас і властитель більшого маєтку.

Коли Москалї прийшли в його околицю, обрабували його маєток з худоби і знарядів, а кромі свого забрали йому готівку. Коли він пожалував ся перед старшиною, то не лише не віддано йому його маєтку, але ще й так сильно потурбовано, що він мусїв цїлий тиждень лежати в ліжку. Козаки не вдоволили ся спліндровансм його дому, але ще вшали до церкви та поперевертали все до гори корінем, шукаючи за грішми. Козарищук побачив, що він зі своїм житєм не певний і тому мусїв утїкати.

Другий образок: Російські інтенданти, які мають дбати про вихарчуванє війска, кажуть жовнїрам забирати худобу, де лише запонадуть. За кожду штуку платять інтенданти жовнїрам по 3 рублї, а належитість за худобу виплачують офіцири самі собі. **Господарі не дістають анї квітка анї гроший.** Коли з одного села прийшло около 80 українських селян в депутації до команданта в Садаґурі, щоби пожалувати ся за ті рабунки, то командант велїв їх всїх арештувати і вони сидїли у вязниці аж до приходу Австрійців. З касарнї кавалєрії в Новій Жучцї, де було закватировано російське війско, **виволїкали пси части людського тїла** та з голоду гладали до кости.

Урядника краєвого видїлу Микитовича зловили Москалї підчас утечі коло Глїбокої, обжалували о шпіонажу і повісили. Такеамо зробили вони з ґімназіяльним студентом Козаком. Знова сїльського хлопця Зелїзка зловили салдати і конче його намовляли, щоби він сказав на свою сусїдку, що вона числила гармати. Хлопець не хотїв сказати неправди; тоді почали його січи нагайками. Але й се не спонукало хлопця до брехнї, тоді вибили йому кольбою переднї зуби. Коли й тим нїчого від нього не видїстали, повісили його до гори ногами, а коли він вже вмирав, тоді його відвязували. Так мучили бідного хлопця через сїм днів, а коли переконали ся, що він таки нїчого не знає, пустили його.

В Боянї палили салдати господарства зовсїм на збитки. І то що вечера кілька — разом спалили так „для забави" 42 доми. В Устю-Путилї не хотїли Гуцули віддати худоби, **то пять Гуцулів прямо зарізали.**

Передпісїм **ненавидять Москалї на Буковині Українців.** І так одного хлопця з Раранча зловили салдати в Мармарощі. Його обжалували, що він хотїв перекрасти ся на Угорщину й передати лист до віденських ґазет. За таку провину карають Москалї криміналом на 3 місяцї, і се оголосив ґенерал-ґубернатор наперед. Колиж сього хлопця з Раранча запитали, якої він народности, а він сказав, що він Українець, то його засудили на 6 місяців!

Се лише зразки надужить московської власти. В дїйсности було се нелко, про котре колись довідаєть ся історія.

ВІЙНА НЕ ПРИНЕСЕ КОРИСТИ НІКОМУ.

Війна не принесе користи нікому. Війна нїчого не утривалить. Вона всьо зрушить.

Коли згинуть мілїони людий, коли всї засоби воюючих держав вичерпають ся так, що вже годї буде провадити війну дальше, тоді загражуєть ся щось в роді комісії, що має зліквідувати останок дорібку збанкрутованих держав. Се буде називати ся мировою комісією. Одинока цїль сеї комісії буде зліквідувати, що останеть ся, на користь спільнїйшої держави.

Одинокі дивіденди з війни є: стільки а стільки убитих, стільки а стільки допроваджених до жебрацької торби, стільки а стільки білїонів фунтів (стерлїнґів), чи франків, чи марок, чи рублїв довгу, який має заплатити інтересована держава. Задача мирової комісії буде: не вирівнати сї страшні страти, а лише рішити, хто має понести найбільший тягар.

Певна річ, що будуть при сїм ставити питаня про кулї „дум-дум", про кривдженє мирних людий, про всякі надужитя і звірства. Однакож все те буде лише про форму. Кулї зробили свою роботу, бомби попадали і повбивали свої жертви. Що найбільше може вийти зі ставленя таких питань, то се, що закинуть комусь брак добрих манєр, знехтоване етикети. Жадне відшкодованє не привернє житя невинно побитим.

Що зрештою нарікати на сї розмірно незначні надужитя, коли властиву руїну спричиняють звичайні армії після найкрасших манєр і вимогів „цивілїзованої" війни?

Також деякі люди, що не розуміють дипльоматичних тайн, будуть може ставити питаня, чому, як Прінціч убив архикнязя Франца Фердинанда, то відкутували за се Українцї і Поляки з одної сторони, а з другої Французи і Бельґійцї. І яке поясненє на се не булоб, воно не змінить факту, що Галичина, Польща, Бельґія і частина Франції знищені. Міста і села в Галичинї, Буковинї, Польщі, Бельґії і північній Франції не встануть зі своїх руїн у попереднім видї. Вдовам мужів, а дїтям батьків не верне жадна відповідь.

І припустивши, що буде зломана мілїтарна сила Німеччини, що за користь буде з сего, як другі держави будуть бачити своє спасенє в мілїтаризмі? А коли державі вільно виховувати людий, щоб убивали, палили і рабували, аби дістати те, що державі потрібно, то чому не мала би одиниця убивати, палити і рабувати, як хоче дістати те, що потребує? Що за ріжниця, чи мілїон людий вибирасть ся бити, палити і рабувати, чи одна особа? Чому має для одної особи бути злочином те, що для мілїона осіб є ділом чести?

Цивільний чоловік мусить тепер стояти з заду. Перед жовнїром мусить кождий уступати і робити йому дорогу. Жовнїр може бути послїдним дурнем, але тепер він більший від вченого, від артиста, від письменника, від кождого горожанина. Чому? Жовнїр спасає вітчину... В дїйсности жовнїр опустошує вітчину і цивільний буде мусїв опісля довгі лїта працювати, аби відбудувати те, що жовнїри знищать.

А коли війна скінчить ся, жовнїри, що вернуть ся до цивільного житя, не конче будуть благословенем для свого краю. Звичайно жовнїри не є найлучшими горожанами в часах мира, звичайно не є вони найлучшими мужами і наймудрійшими батьками, бо — нема завсїди на дорудю висших офіцирів, аби на них вважали і давали їм розказни.

Війна не принесе користи.

З ПОБУТУ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Професор черновецького університету др. Смаль-Стоцький оповідає свої враженя з подорожи по східній Галичинї у віденській часописи „Фремденблят". Сю подорож проф. Стоцького можна собі витолкувати в той спосіб, що він вступав до міст відбитих Австрійцями й розпитував про подробиці з часів російського панованя — инакше тяжко зрозуміти, як проф. Смаль-Стоцький міг дістати ся до російської Галичини.

У Львові мав російський уряд звернути ся до Українців з предложенєм, щоби вони видавали українську часопись. Хоч як приманчиве було се предложенє, бо тимсамим російський уряд признавав українську мову, однако заходила небезпека, що уряд зажадає провадити цареславну політику та хвалити російський уряд. А галицькі Українцї не можуть рішати про напрям своєї політики, лише мусять зачекати, аж вернуть ті українські провідники, які на час війни поселили ся у Відни. І тому Українцї львівські відкинули пропозицию місця і більше в сїй справі не говорили з російськими властями.

В Коломиї іменували ґубернатором козацького обершта Сехіна, якого знає цїла Коломия. Бував він давнїйше дуже часто в адвоката д-ра Дудиневича, робив з ним прогульки, поробив собі гарні записки, котрі села є москвофільські — а тепер прийшов на готове. Між російськими офіцирами є богато таких, котрі давнїйше часто перебували в санаторії д-ра Тарнавського в Косові і перевідали кождий куточок; тепер вони часто висловлюють ся: „Ми знаємо найдокладнїйше, хто наш приятель, а хто ворог". Мимо сього вони радо давали запрошувати ся в гості. Вони скористали раз з запрошеня до одного дїдича і по забаві забрали йому всї красні арабські конї. Тоді селяни говорили злобно: „Чи не лїпше було віддати цїсарови сї конї перед тим, ніж тепер давати за дармо Москалям".

Одного дня видав ґубернатор міста наказ до всїх війтів, приставити всїх селян до Коломиї, які були приналежні до австрійського загального ополченя. Коли се хлопи почули, повтїкали на Буковину, де надїяли ся знайти австрійське війско, а з війтами пійшли самі старцї й каліки. Їх хотїв ужити Сехін за провідників по горах, але вони заявили, що не здужають іти і не знають дорг. Що з ними зробив Сехін, не звісно.

Також до грецько-католицької церкви в Коломиї призначено вже православного батюшку. Одначе сьому енерґічно опер ся місцевий парох, а тоді Сехін заявив: „Я тепер уступаю, але пізнїйше ми будемо мати настільки часу, щоб запитати ся народу, чи він хоче бути католицьким чи навернутись до православя".

З ВІЧЕВОГО РУХУ.

ВІЧЕ У ВІЛКСБЕРІ, ПА.

Заповіджене на день 28. лютого віче у Вілксбері відбуло ся незвичайно величаво. Вічева саля заповнилась по стереги 1000 учасниками, які з великим заінтересованєм вислухали реферату д-ра С. Демидчука на тему: Наше політичне положенє і задачі української суспільности під сучасну пору.

Другим бесїдником був о. Михаїл Данилович, гр.-кат. парох з Нантікок, який говорив про потребу матеріяльної помочи для наших земляків в старім краю, представляючи образ знищеної Галичини і нещастя нашого народа.

Референт п. Хандога говорив на тему: *Значінє сьвідомости робочих мас для визволу України.*

Кількох учасників ставляло деякі запити, а один угорський Українець заявив, що він аж тепер зрозумів, що є властиво є та Україна.

Вілксберське віче замітне тим, що на нього прибули усї, без ріжниці партій, на поклик комітету з орґанізованого під проводом о. Вол. Сполітакевича, гр. кат. пароха з Вілксбері. Дальше: число учасників на вічу — понад 1000 людий — зі самого міста і околиці, незвичайно поважний настрій на вічу — все то вказує, що вічевий рух є тепер на часї, бо нарід хоче почути слова потїхи й поради в тяжкім положеню. Тому пожаданим було би, щоби українське громадянство якраз тепер заняло ся скликуванєм віч.

РОДИМЦІ! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

I.

Лист з Кальксбурґ коло Відня (з колеґії Саутів), писаний до Стефана Миляновича в Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 2. лютого 1915.

Високоповажаний Друже! Пишу до Вас з тої долини горя, нужди і недолі та не знаю, чи той лист отримаєте. Ви щасливі і ситі. Я був колись також щасливий і ситий, но нині опинив ся в найбільшій нужді і недостатку, як звичайно в кождій війні. Хоч маю вже 43-тий рік, я мусів мимо того ставити ся до війска, як вибухла війна. Я був у вопрох-битвах: В четвертій битві під Городком я зістав ранений в ногу. Після того я лежав на лїченю в Боцен, в Тироли. Дорогий Друже і Куме! Ви певно читаєте з ґазет дуже богато про війну, но бути на війні і видїти ту війну власними очима — то є щось так страшного, так потворного, як найстрашнїйший сон! Всї найкрасші сторони чоловіка, як гуманізм, братерство, любов ближнього, релїґія і наука Христа — все те остає подоптане. Чоловік стає звіром кровожадним. Палене й нищене — то діло війни, а кров, раші і порозривані на куски трупи — щоденне явище війни. В останній битві, 10. вересня, під Городком коло Львова зістав я ранений в ногу і лежав без жадної помочи через 18 годин в стрілецькім рові. Тих 18 годин то були для мене найстрашнїйші. Шрапнель за шрапнелем трісках в повітрі, сючи наоколо смерть або калїцтво. Ґранати з зойком порали землю, викидаючи тумани землї в гору, а треск карабінів, лоскіт машинових ґверів і свист куль заглушували повітрє. Здавало ся, що цїле пекло збунтувало ся і хоче землю розсадити в дрібні кавалки. В ночи справдї трохи всьо втихало, но ті стони, ті зойки ранених, без нїякої помочи (бо санїтєти з причини лїтаючих куль не могли нікому жадної помочи подати) — се було щось такого, від чого можна було вдуріти. Здавало ся, що якийсь страшний демон або ангел смерти перелетів понад землею, несучи огонь, смерть, зойки, розпуку і жаль. Дорогій Друже і Куме! Війну описати, то треба бути спокійним і зробити се можна не в листі, але в цїлій книжці. Нераз було таке, що не ївши два або і три дни, не спавши чотири або і пять ночий, з не мившись тижнями, ішов я без чуття і страху помежи градом куль, як машина і сам собі дивував ся і сам собі не вірив, що єще жию. Щасливі Ви там в Америцї! Колись і я ним був, та вже не знаю, чи те щастє повернеть ся до мене. Нинї я хорий, знеможений і голодний. Мене приділили до військового відділу працї ч. 7. Працюю в лїсї в голодї, без цента при души. Навіть не маю дві пари білья, щоби перебрати ся. В такій біді знаходжу ся, що навіть не можете собі уявити. І коли тоє нещастє скінчить ся, не знати... Ви знаєте, що я був сітизеном Злучених Держав, але се менї тут нічого не помогло і я мусїв іти цїсарови служити... Ваш щирожичливий приятель, Дмитро Саноцький.

II.

Лист з Чехії писаний до Адама Барткевича в Ст. Луіс, Мо., дня 6. січня 1915.

Дорога Сестро і Шваґре! Лист від Вас ми отримали і дуже нас то тїшить, що хоч листовно розмовились ся. Тепер, дорога Сестро, опишу Тобі наше горе, яке ми переживаємо. Перед тим як Москалї були у нас перший раз, то ми нїде не втікали, бо я мала малу дитину і була-м ще хора, то не могла-м утїкати. Тілько Марися прийшла до нас і так ми разом сидїли. **Москалї облягли були нашу Дембіцу*) через два тижнї, а що ми від них за той час витерпіли, які страшні хвилї перебули, сього я Вам не всилї описати. Менї забрали всіки весь ячмінь, бараболї і немолочене жито (геть зі соломою). Капусту то повитинали до чиста шаблями. Річи Твої і наші ми поховали були до пивницї, але ті лотри і там їх лопсули та понищили. Сказати не можна їм було нічого, бо зараз пробивали (кололи). Забирали гроші і годинники, у кого лише знайшли, а навіть їдженє з горшка видирали так, що чоловік не мав що їсти, бо в день і в ночи було їх повно в комнатї. Двері не вільно було замикати і вони, коли хотїли, то приходили: чи о першій чи о другій в ночи — не було рішниці. Ходили зі сьвічками і ліхтарнями, перевертали цїлі доми і шукали за молодими менщинами і паннами. Щось страшного діяло ся! Не можу Вам описати, що ми і взагалї всї люди пережили. Місто спалили, всїх жидів страшно били, всьо покрали і знищили так, що нечувана нужда і голод в цїлій Галичинї.** Ми не могли вже довше витримати, а зрештою нам казали виносити ся, отже мусїлисьмо лишити всьо і поїхалисьмо на Чехи. Їхалисьмо 6 днїв і 6 ночий в однім возї, аж нам дїти похоронили ся на одру (кір). З Дембіци виїхали майже всї люди, але і в цїлій Галичинї мало що людий лишило ся: геть вивтікали в безпечнїйші місця перед жижим наїзником. Всї зелїзничники з Дебіци є тут з нами, а жінки тих мужів, котрі є при війску, дістають що місяця запомогу. — Сердечно Вас здоровлю і дай, Боже, як найскорше побачити ся! Ваш щиро люблячий Петро Бєнад.

*) Місточко Дембіця лежить над Висловою що впадає до Висли, при залїзничім шляху між Ряшевом і Тарновом.

Сей лист написаний по польськи, а прислав нам його з проньбою о перетолковане і поміщене в „Свободі" п. Михайло Гележей з Ст. Дуіс, Мо.

III.

Лист писаний 29. січня 1915 братанком до А. Кріля в Ню Александрія, Па. Містимо се віршоване письмо без нїяких змін.

Всї неприсутні знати цікаві,
Нетерпеливо то ожидають:
Як в старім краю жнива кровавi
Роднам нашим в знаки ся дають.

Наочний сьвідок я вам розкажу:
За гріх кацапський терпимо муки,
А при тім може і сам поляжу,
Прийміть від родин голос розпуки.

Нужду напіс нам гість непрошений,
Забрав, попалив наші достатки,
Бушує далїй як би бішений,
Рабує решта остатки.

Зрабував міста, не насытить ся,
Господаруе, як то він знає,
Каре невинних, без міри мстить ся:
Тілько твердий знак охороняє.

Попалив села, не вгасив спрагу.
І на сироти не зважає...
Безчестить вдови, не одну нагу
Лишив родину — серце ся крає!

У нашім Львові замешкав сьміло;
Губернаторів надав на вибір,
А жите наше там заніміло;
Митрополита вивіз ца Сибір.

Заводить школи. Щоб нам не бути,
Синодів наслав під свою міру;
Власть свою дику дає відчути
Цар вічних ледів, медвідь Сибіру.

Але надії не тратьте, люди!
Пером полетлим сьвіжі могили.
Замах розібєсь о наші груди,
Славу здобудуть союзні сили.

Братерську любов хто в тім тут вишлить,
На закінчене того працюю;
Най мене листом своїм відвидить
На то му адрес свій тут подаю:

Krii Michael, 45., L. D. Teleph. Abteilung
Oesterreichische Feldpost 86.

РОСІЙСЬКА ДУША.

Ще перед вибухом великої европейської війни появилась була у Франції книжка Несельрода і Полежаєва, яка викликала над Секваною велике зацікавлене. Читачі шукали в сїй книжцї відповіди, чи між народами запризнеными, як Французи і Москалї, є якась духова спільність, чи все те виробилось лише наслїдком політики. І довідались читачі Франції, що між обома сими народами є величезна ріжниця. Французи ведуть перед в цивілізації, коли Росія ціла варварська. Французький селянин покористовує ся горожанськими правами, цікавить ся справами держави та любуєть ся конституційною свободою. Російський селянин-мужик не знає навіть про своє чоловічество, а певно став би у великім клопотї, колиб його допущено до участи в управі краєм та казано рішати о своїй судьбі. В поглядах на найблизші задачі і цїли Росії оба письменники занимають суперечні становиска.

Несельроде є прихильником поступу та демократизації. Пише він, що не можна говорити о російській душі, як о якійсь специяльній вартости. Бачить ся справдї у всїх клясах російської суспільности певні цїхи діточої отвертости, брак морального змислу та деякі відтїнки східного фанатизму, однак се годї брати загально. Треба радше сказати, що Росія не має одної душі, але розбита на еуспільні кляси, з котрих кожда жиє відрубним житєм, не маючи зі собою нічого спільного. Мужик не ненавидить шляхтича, але його боїть ся; боїть ся також кождого бюрократа, але його заразом ненавидить. Інтелїґентови недовіряє. З другої сторони шляхтич та бюрократ погорджують селянином, а інтелїґента ненавидять. Інтелїґент знов ненавидить шляхтича і бюрократа, але не можна сказати, щоб спеціально любив мужика, хоч не має для него погорди.

Еманципаційні змагання російського народу не заповідають покищо більшого поводженя. Найбільше колод стрінути можна проти еманципації мужика.

Нїодин нарід в Европі не є так нужденний і проживаючий після так первісних відносин як російський. Для него сонце сьвітить инакше як для других людий. Його житє — се нужда. Усего йому не достає. Цивілїзаційні здобутки для него не доступні. Мешкане російського мужика найгірше в сьвітї. Клир, що міг би ще найбільше причинитись до підвигненя народу, сам бродить в темнотї та середновічних віруваних. Тому російський мужик запиває ся до безтями, нема у нього здорової гадки та погляду на ріжні справи, а легко зробити з него, що хто хоче. Є між простолюдем великі й лучші цїли і з сего лиш заключати можна, що сей нарід можна поставити на ноги, лиш працї великої потреба.

Ріжні конституції, головнож конституція з року 1905 не принесла селянам нічого. Росія боїть ся поконати новаги, боїть ся критики. Сьмільчаків, що голосять якісь нові ідеї, переслїдують в Росії немилосердно, опір селян нерозумлость ся нагайкою. Дорога свободи в Росії вимічена каторгою та шибеницями. Якже тут після таких обставин далеко до якогось поступу!

Полежаєв боронить иншого погляду. Він боронить традиції та російського порядку. Він добачує зле, але думає, що се не можна усунути впливами Заходу. Росія — після него — мусить розвивати ся на свій потомний спосіб. І тому Полежаєв обвинувачує російських ідеалїстів о анархістичні стремлїня та годить ся на їх переслїдування зі сторони правительства. Рівночасно він старає ся виказати цифрами, що само правительство є спосібне підвести край та його просьвіту. Доказує також, що Росія має свободу преси. (!!) а се є визначні чинники нормального поступу.

Оборона традиції є обосічна. Колиб Франція придержувалась була традиції, не булаб спричинила великої революції, не булаб розсїяла зерен свободи у себе та по цїлій Европі взагалї. Люди й народи не можуть піддаватись бездільно перебігови ріжних історичних фактів, але мусять їх опановувати і впливати сьвідомо на условини лучшої теперішности та будучности. І лиш такі люди і такі народи є додатним чинником в історичнім розвитку людства.

Росія не має — як видно — условин на додатні чинники. Тому її варварство є клятвою для власного народу, а заразом клятвою для всїх народів Европи.

БУДЕТЕ ЖАЛУВАТИ,

що не маєте календаря У. Н. Союза на 1915-тий рік. Се-ж не лише календар — се прекрасна книга ілюстрована. Се збір найцїкавійших і найвертрібнїйших відомостий, які треба знати кождому Українцеви. А осєлїнє се конечна і необхідна книжка для кождого Українця у Заучених Державах і в Канадї. Се книжка, яка не стратить вартости і за 20 лїт і тому годї сподївати ся, аби в найблизших роках хотїв хто видати такусаму чи подібну книжку або календар чи яке инше видавництво.

З уваги на те сьміло можна сказати, що той, хто ЖАЛУЄ ДЛЯ СЕБЕ видати 60 центів, аби мати ту вартісну книжку, грішить супроти себе самого або — як писав до нас один Українець з Канади, що купив собі календар У. Н. Союза на 1915-тий рік — „кождий, хто не купить для себе календаря У. Н. Союза на 1915-тий рік, КРИВДИТЬ СЕБЕ САМОГО, БО НЕ БУДЕ ВЛАСТИТЕЛЕМ ТОЇ КНИЖКИ, ЯКА Є СКАРБНИЦЕЮ ДОРОГОЦІННИХ ВІДОМОСТИЙ".

Тож користайте з нагоди. Нехай кождий письменний Українець і кожда письменна Українка вишле від себе 60 центів на календар, з переконасть ся тоді, яку неоцїнну вартість має та книжка для него.

Тож спішіть ся, Українцї і Українки, поки час! Замовляйте як найскорше собі і радьте другим!

Замовляти і гроші (60 цент. враз з почтою) посилати до „Свободи" (гроші можна посилати в листї мoні-ордером, чеком або почтовими маркамн).

НОВИНКИ.

НОВИЙ ВІДДІЛ УКРАТНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

Тому, що богато Січових Стрільців полягло, дозволило міністерство краєвої оборони на утворенє додаткового відділу Стрільців. Записяженє сього відділу відбуло ся дня 1. лютого в салї віденського маґістрату в присутности представителїв військової й цивільної власти і парлямєнтарних українських заступників. Крім них взяла участь в торжестві майже цїла українська кольонія з Відня, музика полку Дайтшмайстрів, хор церкви сьв. Варвари, скріплений оперовими співачками і співаками.

По торжественній Службі Божій, відправленій мітратом о. д-ром Жуком, відчитав курінний атаман професор університету, др. Стефан Томашівський роту присяги, (по українськи); заступник міністерства краєвої оборони ґенерал-майор Радєчевич вичислив до Стрільців промову, котру закінчив окликом в честь цїсаря, а о. Лежогубський закінчив свою патріотичну промову окликом: „Побути або дома не бути".

Привіт складали опісля др. Кость Левицький, др. Кирило Трильовський і Вітовський — той останний в імени Стрільців, які вже борять ся на поли бою.

По сих промовах відспівано австрійський і український гимн, а опісля відбули Стрільці дефіляду перед військовими достойниками на ратушевій площі.

У ЛЬВОВІ НЕ ДОБРЕ.

Спізнені вісти з Галичини приносять все ще деякі подробиці про російську господарку. І так підчас першого московського погрому у Львові згинуло 174 Жидів, а коли опісля почали Москалї грабити місто, то що найменьше на 80 мілїонів маєтку вивезено зі Львова. Тайні доноси на Українців і Жидів зробили житє прямо неможливим для одиниць. Визначнїйших Українців, що не встигли були втечи, поклено ночами в їх домах і вивожено в глубину Росії. Так до самого Тобольска вивезено через Київ 21 визначних людий, а кілько куда инакше — годї навіть довідати ся, бо всьо відбуваєть ся тайно.

ЗАМАХ НА КАТЕДРУ СЬВ. ПАТРИКА В НЮ ЙОРКУ.

Спеціяльною опікою анархістів тїшить ся католицька катедра сьв. Патрика в Ню Йорку. Перед чотирма місяцями підложили вони бомбу в сїй катедрі, котра вибухла і наробила троха шкоди, одначе нікого не вбила. Тепер знова приготовили вони замах на сю катедру, але поліції вдало ся припадково ще в час викрити заговір, а саме у вівторок рано о 7. годинї, коли якийсь Франц Абарно підложив вже бомбу в катедрі під одним кріслом і запалив цїпарок шнурок. В тій хвили його приловлено, загашено шнурок і виратувано катедру від можливого знищеня. Сейчас потім арештовано вісімнайцятьлїтного Карла Корбона, який підробляв бомби. Оба арештовані належать до анархістичної банди. При слїдстві виказало ся, що анархісти плянували також замах на мілїонерів: Андрія Карнеґі, Івана Д. Ракефелера (батька й сина). Корнила Вандербільта й инших. По їх замордовано мали анархісти обрабувати банки і зачати ширити пострах та мордувати усїх богатших людий. — Поліція дуже зручно наглядала підозрілих людий від довшого часу і зловила їх якраз тоді, коли цїлий плян був уже дозрів. Арештоване в катедрі відбуло ся так спокійно, що навіть не перервано Служби Божої, яка тоді правилась.

ОБЛУДА РОСІЇ.

Читаємо російські часописи і находимо в них повно лайок на Австрію за те, що вона лишила урядників в Галичинї без пенсії. Дійсно, російські часописи мали би слушність, коли держава позбавила своїх слуг без найменьшого заосмотреня. Але стало ся инакше. Австрійське правительство хотїло зарадити лихови і вислати три мілїони корон до Галичини за посередництвом американського правительства для виплаченя урядникам залеглої пенсії. На се предложенє повинен би був згодити ся російський міністер заграничних справ, **Сазонов. Він заявив одначе, що сконфіскує кождий сотик, який Австрія вишле своїм урядникам до Галичини.** Але перед сьвітом буде Росія дальше кричати, що Австрія не дає помочи своїм урядникам.

ВІЙНА НИЩИТЬ ЧАСОПИСИ.

Російські часописи дуже потерпіли на війнї: одні під ударом цензури, инші з економічних причин. Всї українські часописи а також і російські опозицийні припинено, а инші, що удержували ся з анонсів, самі попадали, бо не дістають оголошень підчас війни. Анонси в краях, що зістають у війнї, не оплачують ся, хоч би з тої причини, що кождий обмежує свої видатки до найменьших границь і тому анонси мало публика читає. З тих причини 212 часописий перестало в Росії виходити.

В ОБОРОНІ МАЛОЛІТНИХ.

Сенатор Маршаль Філїпс, з повіту Вененго, представив в гарисбурськім сенатї білї в справі управильненя працї дїтий в Пенсильванії.

Після того внесеня не вільно буде дїтий низше чотирнайцять лїт принимати до працї. Дїтям між чотирнайцятим а пісьмнайцятим роком житя не буде вільно працювати більше як вісьм годин денно, або шість днів в тижни. Не виль-

ZIRA
P. Lorillard Co., N. Y. City

З ТИЖНЯ.

Двір обильности є одним з чудових будинків на панамсько-пацифічній виставі у Сан Франціско, отворений минулого тижня президентом Вілсоном. — Російські бранцї в Німеччинї, яких є під пору понад 600.000, є одною з причин зростаючої недостачі поживи. — Пароплави невтральних держав, які курсують через оголошену Німцями воєнну полосу, побільшили значно свої написи, аби тим способом ухилити від себе напад німецьких підводних суден. — Підчас демократичних номінальних виборів (праймерів) в Ш каґо Картер Гаррісон, що був майором (посадником) через 5 каденцій, зістав побіджений Робертом М. Свайцером. Роґер С. Суліван вів опозицію против Гаррісона. — Поліцийний начальник одного індіянського племени, що мешкає у полудньово-східній части стейту Юта і називаєть ся Пают.

но занимати дітий низше вісімнайцятого року житя при роботах, у яких грозить їм небезпека. Не вільно занимати дітий при телеграфі, телефоні, до колектованя або розношеня циркулярів перед шестою годиною рано анї по осмій годині вечером. За переступленє сего закона мала би бути кара від $10 до $200 або вязниця, або обі кари разом. Се внесене не дотичить робітників-дітий в копальнях.

На разі се внесенє відіслано до правної комісії, однак є надія, що воно перейде.

—o—

КЛОПОТИ ЕДІСОНА.

Що Едісон, великий винахідник теперішних часів, мусить аж на судовій дорозї боронити прав своїх ріжних винаходів, мало хто про се знає.

Ось що він сам про те говорить:

„Мої винаходи — а я їх маю більше ніж сто — спричинили менї сотки процесів, які відбували ся вже по цілім сьвітї. Так я процесую ся вже від сорок лїт і дійшов остаточно до того сумного переконаня, що суди замало дають охорони пошкодованим. Скоро лиш який винахідник зачне процес о надуживанє його винаходу, тодї сейчас зголошують ся до судів сотки зависних людий, які хотять під присягою зізнавати, що вони подібні винаходи мали вже о цілі десятки лїт скорше, а коли сього не проголошували, то на се складались ріжні обставини.

„Я пригадую собі приміром случай, де якийсь опущанець посунув свою безличність до тої степени, що на доказ правди представив в суді навіть готову машину. Аж на підставі подрібних дослідів виказалось, що він зладив свою машину після мого взору.

„Один процес я веду вже сорок лїт. Розходить ся о машину автоматичної системи, що служить до телеґрафованя. Сей помисл визискав для своєї цїлий безплатно померший уже Ґулд. Колиб я сей процес виграв — а він виточений акційному товариству, яке зорґанізував згаданий Ґулд — я дістав би чистого річного доходу що найменьше пів міліона.

„Також телефон, який я винайшов, спричинив менї чимало клопоту та процесів. В однім случаю я стратив право домагатись відшкодованя лиш через неточне уміщенє протинки в патентовій скарзї. Раз знова відмовили менї признаня патенту тому, що подібний винахід був уже звісний на два тисячі лїт перед Христом".

Чуючи такі нарікання великого винахідника, приходять мимоволї на гадку сумні міркованя на тему людського жиждтва. Може однак знайдеть ся коли який ґеній, що й сему зарадить та запобіжить...

ВСЯЧИНА.

Дрібні гріхи проти здоровля.

Дуже розповсюдненим звичаєм є драпати ся в ріжних місцях тїла та довбати пальцями в носї — се звичай кепський, бо нігтї під пальцїв є небезпечним знарядом. Вони спричинюють зраненє шкіри в часї драпаня, а навіть найменьше зраненє шкіри і шлюзових болон є небезпечне, бо, може навіть спровадити смерть, коли нігтї були нечисті. Хто дістане карбункул, повинен переважно самому собі приписати вину. І рожа на лици або на голові не може повстати, коли шкіра не була зранена. Шкідливе для здоровля є також обгризуванє нігтїв так, що ті не можуть дійти до нормальної довготи, потрібної до охорони кінця пальця. Зле також відгризати зубами шкіру коло нігтїв, бо через те повстають численні малі ранки, котрими можуть дістати ся всякі можливі бацилї. Богато осіб гризе уста, а що більше осіб їсть, подаючи собі до уст страву ножем, через що ранять часто устну яму. Жінки мають часом звичай брати до уст шпильки або ігли, наражаючи ся на небезпеку, що можуть їх проковтнути. Коли жінки відгризають при шитю нитку, то притискають її до уст, а не завсїди вільна від отруї фарба нитки розпускаєть ся в слинї, отруя дістаєть ся до ранки і уста цухнуть.

—o—

Чоловік в цифрах.

1. Пересічна вага чоловіка виносить 150 фунтів; звичайно важать люди від 120 до 220 фунтів.

2. Костий має чоловік в цїлім тїлї 250 штук.

3. Зубів має чоловік 32, ребер 12 пар, чашка має 8 костий, лице 14 костий, ноги 56 костий, руки 54 костий.

4. Кров в чоловіці важить около 15 кільограмів.

5. Серце має пересічно 15 центиметрів в промірі і бєть ся 70 разів на мінуту; вся кров перейшла через серце протягом 3 мінут.

6. Легки вложені в 1.800 малих міхурців, наповнених воздухом, котрого є в легких около 5 літрів.

7. Віддихаємо на мінуту 20 разів, на годину 1200 разів і зуживаємо при тім 30 літрів воздуха.

8. При однім віддиху зачерпуємо 500 кубічних центиметрів сьвіжого воздуху, тільки саме видихуємо зіпсутого; в одній мінуті вдихуємо 6000, на один день 18 і півміліона кубічних центиметрів воздуха.

9. Яко другі легки функціонує шкіра, яка складає ся з трох верствів, грубих на 3 до 6 центиметрів, має кождий квадратовий центиметер шкіри має 12.050 рурок, якими виходить 2 рази тільки водяна, що через легки.

10. Пересічний віік чоловіка виносить 35 лїт.

11. Без поживи може видержати чоловік від 6 до 10 днів.

12. Вода становить сїм десятих частий ваги нашого тїла.

13. Жолудкові желези виділюють денно 31 фунтів жолудкового соку, без котрого чоловік не може травити.

14. До цїлковитого перетравленя корму треба 4 години.

15. Живчик (пульс) бє у чоловіка: Сейчас по народженю 130 до 140 разів на мінуту.

По місяцеви зчіта 120 разів на мінуту.

По 1 році 120—108 разів.
По 2 лїтах 108—90 разів.
По 3 лїтах 90—85 разів.
По 7 лїтах 85—80 разів.
У віцї дозріваня 80—75 разів.
В дозрілім віцї 75—70 разів.
В старім віцї 65—60 разів на мінуту.

Жарти.

Чому?!

Ядвоха: З вас, Катерню, дуже добра жінка, бо все, коли ваш чоловік по півночи прийде до дому, ви сьвітите лямпу.

Катерина: Мушу, бо попереднього тижня я кинула склянкою і тому, що було темно, то я замісць йому в голову трафила в зеркало...

Цар і горівка.

Єроним: Кажете, що горівка — се душа Росії; а що станеть ся з Росією, як вона знесе горівку? Адже без душі не можна жити?

Онїхро: Що ти дурниці плетеш? Ти гадаєш, що цар такий безбожник, аби душу з Росії вирвав? Ніколи він того не зробить!! Я не вірю в жидівські видумки, що цар зніс горівку! Він скорше всїх жидів виріже, а горівку лишить!

Ріжні наслїдки пиянства.

Олена: Коли мій чоловік за богато випє, то на другий день ходить як збитий.

Феська: А мій як богато випє, то я ходжу на другий день збита.

Яну дорогу встелили російські царі, з дому Романови, до свого золотого престола.

Чиж не лїпше купити собі календар У. Н. Союза на 1915-тий рік за 50 центів, а з почтою 60 ц. і за ті мізерні гроші мати все разом вибране, вібране гарно коротко, ясно?!

ЖЕРТВИ
НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Близше поясненє і спростоване до жертв ч. 259 з Бруклину, Н. Я. (гл. ст. 3, ч. „Свобода" з 25 лютого 1915). На січу 11 жовтня 1914 вложили жертви на Фонд визволеня України слїдуючі добродії: о. М. Лисак $4.00; Ю. Заверуха, Т. Джаган, Гр. Антипи, В. Тимчишин, В. Романюк, В. Тодоско, К. Ісаврський, Р. Кузик, Ф. Винчук, Т. Стецишин, С. Бенко, М. Гуцаєк, М. Малицьк, Е. Лятанз і К. Лактовський по $1.00; К. Малко, Гр. Тимчишин і С. Сапка по 50 цнт.; дрібними датками $18.81. Разом $38.31. Розхід був такий: За нічеві програми $5.00, книжка для секретаря 75 цнт., пересилї картки 35 цнт. Гр. Тимчишин, делеґат до Філядельф. 87.00 — разом $13.00. Висилано на адресу „Свободи" $25.31.

Теодор Джаган.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ ПЯТА ЛІСТА СТРАТ УБИТИХ, РАНЕНИХ, ПОЛОНЕНИХ І ПРОПАВШИХ В ТЕПЕРІШНІЙ ВІЙНЇ УКРАТНЦЇВ. ЦІНА ОДНОЇ ЛІСТИ 15 ЦНТ., ПЯТЬОХ ЛІСТ РАЗОМ 55 ЦНТ. НАБУТИ ЇХ МОЖНА В „СВОБОДЇ".

ПОЗІВ! УКРАЇНЦІ В ШІКАГО, ІЛЛ. ПОЗІР! В НЕДЇЛЮ, ДНЯ 7-ГО МАРТА 1915 Р.

зараз по Службі Божій відбуде ся

НАРОДНЕ ВІЧЕ

в Літова гали, ріг Ґранд авені і Робей Стр.

Кому лежить на серци доля наших Родимців в старім краю, повинен явитись на тім вічу і стягнути як найбільше число Українців.

ЗА ВІЧЕВИЙ КОМІТЕТ:
І. Малей, А. Ваверчан, Й. Коцовський.

26

„ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА! СКЛИКУЙТЕ ВІЧА В СПРАВІ ВОЄННОЇ ЗАВЕРУХИ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАТНИ!

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Подає ся до відома членів У. Н. Союза, що орґан сього товариства („Свободу") висилаєсь лиш таким членам, котрі мають всї приписані статутом орґанізації права. Суспендовані члени не можуть дістати ґазети доти, доки не буде усунена причина суспенсиї і доки вони не стануть назад правосильними членами У. Н. Союза. Суспендоване і відсуспендоване членів відбуваєть ся стисло урядовою дорогою і сеї дороги мусите також придержувати ся експедиція нашої часописи.

Адміністрація „Свободи".

КОНКУРС.

Комітет парохії гр.-кат. в Бутлер, Па. глядає дяко учителя, котрий потрафить попри дяківстве провадити руську школу дві годині денно, та учити хорального співу. Платня $40 і доходи, а єсли кандидат прийме на себе обовязки, які комітет йому поручить, то дістане $50 місячно. Голоситись на адресу: Rev. V. S. Hryvnak, 113—3rd Ave., Butler, Pa. і на відповідь залучити марку почтову. Посада до обнятя дня 17. марця.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободї", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободї" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєть увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, родячи се на власне ріжне і редакція за се відвічати не може.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ШІКАГО, ІЛЛ. Подає ся до відома членицям сестриця сьв. Ольги, від. 240, що річний мітінґ відбуде ся в суботу 13. марта о годині 8-мій вечером. На мітінґу мають явити ся всї членицї, а котра не явить ся, заплатить кару 50 цнт. — Б. Зофюк, предс.; К. Шеремета, секр.

БРУКЛИН, Н. Н. Українське Товариство „Зора", від. 293, повідомляє всїх своїх членів і члениць, що в пятницю дня 5. марта с. р. відбуде ся мітінґ точно о годині 8-мій вечером в залї мітінґовий під ч. 83 Норт 7 Стр. Подаємо на тим мітінґу мають бути полагоджені дуже важні справи, проте обовязані явитись кождий член і членица. — Гр. Ковбій, предс.; Василь Ковбій, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Отсим подаю до загальної відомости всїх членах Бр. сьв. Стефана, від. 221, що чередовний мітінґ відбудеть в неділю 14-го марця. На тім мітінґу кождий член мусить явити ся під загрозою кари, бо маємо до полагодженя нові, а дуже важні для кождого члена справи. Також вказуваєть до тих членів, котрі мають залеглий довг, щоби прийшли на сей мітінґ і заплатили свій довг, бо в противнім разі будуть вичеркнені з Братства і з У. Н. Союза. Члени, котрі були суспендовані у лютім, або виступили, нехай прийдуть на сей мітінґ і вишлуть се наново, бо в противнім разі зістануть виключені і втратять всї права членів і членицї У. Н. Союзу. Також повідомляю раз на все, що мітінґи Бр. сьв. Стефана відбувають ся заносно з другу неділю по перших. Мітінґів в кождий понедїлок не буде. По близші інформациї треба удавати ся до секретаря відділу під адресою: Іван Гайовяч, 821 N. Campbell Ave. Chicago, Ill.

ОЛІЕН, Н. Я. Тов. „Запорожська Січ", від. 363, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбуде ся в суботу 13. марта о годині 7.30 в суботу вечер в Ред Мен гали на Стейт Стрїт. На сїм мітінґу кождий член має вирівнати всї свої залеглости, бо в противнім разї буде безусловно суспендований. Котрий член не явить ся на мітінґ, підпаде карі 50 цнт., а урядник $1.00. Буде ся на сїм мітінґу також приймати нових членів до Товариства без вступного. — Іван Мацкула, секр.

ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. Дж. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбуде ся в суботу дня 13. марта с. р. в гали Ред Мен, Пінґтон Стр. Початок точно о годині 7.30 вечером. Кождий член має безусловно явити ся і вирівнати всї свої залеглости. Контрольна комісія має здати квартальне справоздане. Не явивший ся член заплатить 25 ц., а урядник 50 ц. кари. — А. Дронжевський, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Димитрія, від. 301, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся в неділю дня 7. марта в галї церковній зараз по Службі Божій. На сїм мітінґу буде вибирати ся новий уряд і також буде приймати ся нових членів до братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Неявивший ся член буде караний після ухвали з посїдного мітінґу. — І. Мотлюк, предс.; К. Січевський, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. „Зап. Січ", від. 388, подає до відома всїм членам, що кождий член і товаришка має явити ся на мітінґу, котрий відбудеть ся 7. марта в церковній гали зараз по Службі Божій. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц. а урядник $1.00. Просить ся всїх довжників вирівнати свої залеглости, бо котрий сього не зробить, зістане безусловно суспендований. — Й. Нікляш, предс.; С. Блуховський, кас.; І. Бандровський, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Я. Тов. „Зап. Січ", від. 317, повідомляє своїх товаришів, що на мітінґу 7. лютого вибрано отсей новий уряд: Ст. Петришин, предс.; Й. Бутницький, заст.; Я. Томашевський, кас.; Ф. Велич, заст.; Т. Ковальчик, секр. фін.; М. Дилик, секр. проток.; контрольна комісія: В. Осухівський і О. Піткаминий; дозорці хорих: А. Хома і Гр. Гуца. Збори відбувають ся першої неділї по першім в гали J. Punki, 1400 Bornee Ave. — Т. Ковальчик, секр.

ПОДЯКИ.

Я член відділу 39 в Сиракюз, Н. Н., складаю сердечну подяку Головному Урядови за виплаченє менї за лїве около запомоги. Дай Боже, щоб Союз зростав вгору так, аби не було лїпшої і певнїйшої орґанізації і щоби всї Українцї належали до Союза українського. Гараз! — Федор Тимк.

Я низше підписаний член Братства сьв. Арх. Михаїла, від. 142, в Елізабетпорт, Н. Дж., складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за щире поперте мене в невилічимій слабости, т. є. за поміч в сумі $50.00, котрі я отримав з каси У. Н. Союза, з фонду убогих. Най жиє У. Н. Союз і зростає понад сто тисяч членів, бо се єдина орґанізація українського народа, в котрій можемо найти поміч для нашого бідного потерпілого народа. — Теодор Жилка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

ПОТРІБНО РУСЬКОЇ ДІВЧИНИ в віцї 10—15 лїт, до догляду дитини. Голоситись на адресу: В. С., c/o „Свобода", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 23-28

ПОШУКУЄСЬ ОХОЧИХ ЛЮДИЙ до розпродажи бюстів Т. Шевченка. Особливо просить ся пп. бізнесменів, щоби занялись сею продажею. Значний заробок запевнений. По близші інформациї належить писати до: Charles A. Hartfiel, 219 E. 5th Street, New York, N. Y. 21—

ПОШУКУЮ ОСІБ, котрі щойно приїхали з Галичини і котрі могли би подати близшу вістку о теперішнім побутї учительки з Задеревача, пов. долинський, Анни з Кохальчиїв, Николинової, воротше Анни Николинової. Відповідна нагорода за скору і докладну інформацію. Радо хотїв би вийти в переписку з людьми, котрі щойно приїхали з Бізовн, пов. Жовква або Сокаль. Адреса: Ф. М., Box 25, Warrington, Fla. 21—26

Пошукую своєї сестри **АННИ СТОЛЯР,** з села Верчати, пов. Стрий, котра перебувала попередно в Лудлов, Масс. Перед роком звідтам виїхала. За подане її адреси дам $5.00 нагороди. Голоситись на адресу: Hrynic Stolar, Box 212, Ludlow, Mass. 25-27

Пошукую свого брата **ДМИТРА КУДЕЛЬСЬКОГО** родом з Гостова, пов. Товмач. Десять місяців перебував в Гудсон, Н. Н. Хто би о нїм знав або він сам, нехай повідомить мене на адресу: Peter Kudelski, Box 476, Palmerton Pa. 25—26

Пошукую **МАРІЮ СЕМОТЮК,** з села Карлова, повіт Снятин, Галичина, котра приїхала з краю 1908 року і відїхала ся в Канаду. Того самого року поїхала до Мізвоці, Зачуені Держави і там перебувала довший час враз зі своєю сестрою Анною. Вона там звалась Марія Маєвська. Хто би о ній знав, що з нею сталось, а дав менї знати, дістане $5.00 нагороди відворотною почтою. Писати на адресу: W. Behma, P. O. Sundown, Man., Canada. 25

РУСЬКА КНИГАРНЯ ІМ. ШЕВЧЕНКА

має на складі належитности, Новзарі, „Українську Мову", книжки о теперішній війнї, календарі і всякі инші приходить або пишіть на адресу: 11—

RUSKA KNYHARNIA
168 E. 4 Street, New York, N. Y

Гаслам на **ФИЛИПОМ ФЕЦЕНЬКО.** Має купити ферму в найкрасших стейтах. Хто би знав його адресу, прошу подати її під адресою: Stephen Madarash, 80 Buena Vista Ave., Yonkers, N. Y. 26

Пошукую свого брата **ЮСИФА ЖМУДСЬКОГО,** з Доточиць, повіт Городенка, Гал. котрий перебував перед 9 роками в Америці. Хочу знати його адресу. Хто би о нїм знав або він сам, зволить зголоситись до: Nicholas Zmudsky, c/o Victoria Mines, P. O. Mond, Ont. Canada. 26

Пошукую свою стриєчну сестру **МАРІЮ ЦЕЛЮХ,** з села Надиби, пов. Самбір і **МАРІЮ ОЛЯРНИК.** Мають перебувати в Елізабетпорт. Хто би знав о них, або вони самі, зволять зголоситись до: Kasia Celuch, Box 418, Nanville, R. I. 26

Пошукую **ГРИНЯ БАГЛАЯ,** котрий перебував перед роком в Байон, Н. Дж. Хто би о нїм знав, або він сам, зволить зголоситись до: Jacob Caslan, 290 Royce Ave., Toronto, Ont., Canada. 26

Пошукую **ЮРНА І ДМИТРА КАНЮГИ,** з села Іванче, пов. Теребовля, Гал. Мали перебувати в Монтреал або у Вінніпеґу, Канада. Хто би про них знав, або вони самі, зволять зголоситись до: Tymko Kuc, Box 230, Nant-y-Glo, Pa. 26

РОДИМЦЇ! ПРИ ВСЇХ НАГОДАХ ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАТНИ.

ПОЗІР! НОВІСТЬ! КОРИСТАЙТЕ!

Хто хоче мати добру бритву і щоби був вдоволений, нехай йде не шукує у аґентів, лиш у наших великих складах, де можете тамо купити і буде кождий вдоволений. Ми маємо бритви найлїпші з німецької стали, які не дістанете дешевше, лиш у нас. Бритви є ґарантовані. Не платіть за бритви по 4 дол. або по 5 дол., нехай у нас дістанете такиє і лїпші бритви. Ціни такі: № 1 $1.00, № 2 $1.25, № 3 $1.50, № 4 $1.75, № 5 $2.00. № 6 $2.50, аж до $3.00. Ті бритви є під ґарантією. Паски до бритви брати із найлїпшої шкіри. Ціни такі: 59 цнт., 99 цнт. $1.25. Штучний пасок, ціна $1.99 у нас дістанете гарні плоскі годинники, котрі в шторах коштують по $3.00 або $10.00. У нас дістанете ґарантовані нікльові годинники в цїнах: № 1 $1.25, № 2 $1.75, № 3 $2.00, аж до $3.00. Позолочені годинники, гарні, ґарантовані на 20 лїт в цїнах: № 1 $6.50, № 2 $8.00, № 3 $10.00. Ланцюшки золоті, гарні, по $1.50, по $1.75, по $2.00, по $3.00. Маймурки до бритв найлїпші по 50 цнт. і 75 цнт. 25—

Замовленя враз з мані-ордером посилайте на адресу:

Ruthenian Importers Co.,
463 North Halsted St. Dep. 5. Chicago, Ill.

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО ГРАЮТЬ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

ПЕРША РУСЬКА КОСТЮМЕРІЯ

Постарає належний склад перворядних народних руско-українських і нашого роду добрими костюмів як також ориґінальні прибори до характеристичних осіб, як: дрюк, шапка, бороди, вуси, пшики і т. д. Річи тут виготовлено по дуже низьких цїнах. Я постараюсь вдоволити убранєм і характеризуванє аматорів відповідно до роля грючих по селах! При замовленях треба прислати спис осіб і потрібних річий. Замовленя треба прислати що найменше 1 місяць перед представленєм на адресу:

Mrs. E. UHORCHAK, 66 Sussex St. Jersey City, N. J.

ДАРУНОК НА ВЕЛИКИЙ ПІСТ.

Одного долара дарую вам! Ще цїли, що купили товари принесуть вам хосен і вдоволенє і як будете оцїнити ся ґарантії до нас з повним доволем. Прийшли вам два доляри, а ми вишлемо вам товару вартости на три доляри.

Житє Ісуса Христа, великі книжки з образками 1.25
Гилка смерти, воєнне оповіданє 1
Війна европейська в образах 25
Календар „Просьвіта Родини" на рік 1915 35
Стереоскоп (побільшуюче шкло) 60
Муки і смерть Іс. Христа, види до стереоскопу 50

Разом на суму $3.00

Хто вже має стереоскоп, може собі вибрати ці серії видів до стереоскопу із нашого каталоґа.

Користайте з нагоди і приєднайте свої замовленя, бо тяка здарила не довго потриває. 25—

RUTHENIAN BOOK STORE
701 W. Lackawanna Ave. Scranton Pa.

ЗА ЩО ГАЛИЦЬКИЙ МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ГР. ШЕПТИЦЬКИЙ
4ч **мучить ся в московській неволи?**

Написав Проф. Др. Ом. Сушко, Вінніпеґ, 1914, стор. 32 з портретом Митрополита. Ціна 25 ц. з пересилкою. Замовленя з грішми належить слати:

CANADIAN UKRAINIAN PUBLISHING CO.,
619 McDermot Ave., Winnipeg, Man.

РЕВМАТИЗМ

Не платіть ані цента, тілько напишіть свої назвиско і адрес а я вишлю Вам лік, коштуючий 1 доляр, за мирно як тробу, єсли Ви вилоки, пришлете мені 1 доляр, єсли ні, то Ви не вовні нїчого. Не терпіть отже болю а пишіть сейчас до **A. OWENS,** 505 W. 188th Str. New York.

ЮЛІЯН ПАВЧАК
109 N. 7th St., Brooklyn, N. Y.

РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР, ВИПОСИЧАЄ ВСЯКОГО РОДА УКРАЇНСЬКІ КОСТЮМИ І ХАРАКТЕРИЗУЄ ПО НИЗКИХ ЦІНАХ. ЗАМОВЛЕНЯ ПРИНИМАЄ НАЙМЕНШЕ ЧИСЛО ДНІВ ПЕРЕД ПРЕДСТАВЛЕНЕМ.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ ДУЖЕ ГАРНА І ІНТЕРЕСНА КНИЖКА ПІД ЗАГОЛОВКОМ:

З ВЕЛИКОЇ ЕВРОПЕЙСКОЇ ВІЙНИ

величини 11x8, о 128 сторонах друку, з 45 ілюстраціями (образами) з поля борби і ґрудовим списом убитих і ранених монархів-Русинів.

Ціна 50 цнт., з пересилкою почтовою 60 цнт. Належність через money-order або в стемпсах почтових (крім канадийських) слати на адресу:

RUTHENIAN PUBLISHING CO.,
29 E. 7th Street, New York, N. Y.

Книжку, по отриманю замовленя, висилає ся відворотною почтою.

ВИКАЗ

убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у теперішній війні.

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота (інфантерія)
стр. = стрільці (єгри)
у. = улани
д. = драгони
а. = артилерія (полева)
а. кн. = артилерія кінна
а. гір. = артилерія гірська
а. кр. = артилерія кріпостна
г. = гавбиці (полеві)
г. т. = гавбиці тяжкі
пн. = піонери
сап. = сапери
тр. = трен (достава амуніції і живности)
с. = санітети
л. = ландвер (піх. кравової оборони)
у. л. = улани ландвери
а. л. = артилерія ландвери
г. л. = гавбиці ландвери
з. о. = загальне опочтенє (ландштурм)
ж. = жандармерія
ск. от. = скарбова сторож.

Подане при імени число означає полк (регімент), баталіон або дивізію.

(Дальше).

Листа утрат ч. 82

видана 19. грудня 1914.

РАНЕНІ:

Андрусик Григорій, 77 п.
Байко Василь, 77 п.
Байорик Войтко, 93 п.
Банахевич Луць, 77 п.
Бізнський-Стецко Григорій, 77 п.
Боднар Василь, 18 л.
Боднар Никола, 18 л.
Варходяк Павло, 77 п.
Волчанський Іван, 77 п.
Возняк Антін, 77 п.
Горбатий Григорій, 77 п.
Гуран Никола, 77 п.
Давидович Гнат, 10 г.
Демковський Іван, 77 п.
Дмитрук Федор, 93 п.
Дуплак Антін, 77 п.
Дуркалець Іван, 77 п.
Єзуско Петро, 77 п.
Зидка Теодор, 18 л.
Качур Франко, 77 п.
Кафель Станислав, 77 п.
Калинич Дмитро, 77 п.
Карпинець Григорій, 77 п.
Кецкис (можливо також Кецків) Стефан, 77 п.
Кисіль Іван, 18 л.
Комарницький Гикт, 77 п.
Копач Тома, 77 п.
Копайнишин Максим, 77 п.
Козловський, 77 п. (відд. піон.)
Кропивницький Михайло, 7 п.
Крецковський Михайло, 77 п.
Кубай Стефан, 77 п.
Кулчицький Василь, 77 п.
Кулик Станислав, 77 п.
Бунцір Іван, 48 г.
Лесь Андрій, 77 п.
Масяк Антін, 18 л.
Матолич Іван, 77 п.
Мабурик Станислав, 18 л.
Мазурик Михайло, 18 л.
Менчак Володимир, 10 г.
Михалевський Стефан, 10 г.
Николяк Петро, 77 п.
Павлович Іван, 77 п.
Петрик Михайло, 77 п.
Піцін Григорій, 77 п.
Потольський Михайло, 18 л.
Пукас Василь, 77 п.
Славецький Андрій, 77 п.
Соломичний Михайло, 77 п.
Стеців, 77 п. (3 марш.-комп.)
Гурчинин Ілько, 77 п.
Гусин Олекса, 77 п.
Урбан Василь, 77 п.
Фарима Іван, 77 п.
Футала Григорій, 77 ц.
Хостяк Василь, 77 п.
Чах Іван, 10 г.
Чичула Стефан, 77 п.
Шабович Йосиф, 77 п.
Юсефів Григорій, 18 л.
Яворський Никола, 77 п.

ПОЛОНЕНІ:

Берещак Іван, 77 п.
Білий Григорій, 77 п.
Черчук Андрій, 77 п.
Гук Тимко, 77 п.
Ільницький Никола, 77 п.
Комарницький Йосиф, 77 п.
Кулий Андрій, 77 п.
Кушнір Пилип, 77 п.
Маркевич Теодор, 77 п.
Марковський Олекса, 77 п.
Мисишин Юрко, 77 п.
Пацюшкевич Петро, 77 п.
Пелюх Іван, 77 п.
Петровський Василь, 77 п.
Романів Іван, 77 п.
Сливак Володимир, 77 п.
Стебельський Теодор, 77 п.
Стельмахович Никола, 77 п.
Столяр Станислав, 77 п.
Третяк Іван, 77 п.
Шевлявич Мартин, 77 п.
Юркевич Валентин, 77 п.

ДОПОВНЕНЯ І ПОПРАВКИ

видані 19. грудня 1914.

До лісти страт ч. 17:

Яремко, 1 тир. стр., ранений.

До лісти страт ч. 25:

Колодка Василь, 24 з. о., ранений.

До лісти страт ч. 68:

Відомський Володислав (кад.), 33 л., убитий.

Листа утрат ч. 83

видана 21. грудня 1914.

РАНЕНІ:

Андрушків Метолій, 9 л.

Листа утрат ч. 84

видана 22. грудня 1914.

РАНЕНІ:

Пинка Поліварп, 3 п.

ПОЛОНЕНІ:

Ковальчук Дм., 8 л. (Ніш, Сербія)

Листа утрат ч. 85

видана 23. грудня 1914.

УБИТІ:

Аргасінський Йосиф, 90 п. (31. жовтня 1914)
Бахно Іван, 90. п. (14. пад. 1914)
Ваврикович Людвик, 90 п. (2. падолиста 1914)
Дубас Лев, 90 п. (1. пад. 1914)
Жук Дмитро, 90 п. (7. пад. 1914)
Коваль Василь, 90. п. (7. падолиста 1914)
Малей Антін, 90 п. (14. пад. 1914)
Михайлик Петро, 67 п.
Мірвенич Михайло, 90 п. (31. жовтня 1914)
Мулявка Михайло, 90 п. (1. падолиста 1914)
Перикаша Михайло, 90 п. (2. падолиста 1914)
Савіцький Яків, 90 п. (2. падолиста 1914)
Хованець Яків, 90 п. (1. падолиста 1914)
Яміньский Йосиф, 90 п. (1. падолиста 1914)

РАНЕНІ:

Антошко Павло, 90 п.
Бабик Стефан, 90 п.
Бахів Никола, 90 п.
Баран Антін, 90 п.
Баран Іван, 90 п.
Бердинський Андрій, 90 п.
Блонарович Андрій, 90 п.
Боярський Дмитро, 90 п.
Болгрський Василь, 90 п.
Борсук Михайло, 90 п.
Бориско Іван, 90 п.
Бунко Михайло, 90 п.
Вахнинин Іван, 90 п.
Вахнох Йосиф, 90 п.
Гасяк Іван, 90 п.
Гаврищко Андрій, 90 п.
Головончук Андрій, 90 п.
Горинчук, 90 п.
Данилець Александер, 90 п.
Данилець Василь, 90 п.
Данилко Іван, 90 п.
Дараш Войтко, 90 п.
Древяк Юліян, 90 п.
Дудинський Василь, 90 п.
Дутка Іван, 90 п.
Заставний Юрко, 90 п.
Заставний Іван, 90 п.
Качмар Іван, 90 п.
Карпут Михайло, 90 п.
Кочан Ілько, 90 п.
Кочан Йосиф, 90 п.
Кончило Василь, 90 п.
Коваль Василь, 90 п.
Козій Теодор, 90 п.
Кравчук Іван, 90 п.
Бубрак Павло, 90 п.
Кучмак Стефан, 67 п.
Лабиц Василь, 90 п.
Лах Михайло, 90 п.
Лащин Никита, 90 п.
Лагурко Теодор, 90 п.
Лесс Теодор, 90 п.
Личко Стефан, 57 п.
Малей Андрій, 90 п.
Майович Йосиф, 90 п.
Малавський Петро, 90 п.
Малко Василь, 90 п.
Мардюк Іван, 90 п.
Матак Никола (Івана), 22 п.
Мельник Григорій, 90 п.
Михалкевич Мариян, 90 п.
Молиць Ілько, 90 п.
Наконечний Іван, 90 п.
Навроцький Іван, 90 п.
Пекурій Юрко, 90 п.
Онишко Казимир, 90 п.
Озубко Андрій, 90 п.
Пашковський Петро, 90 п.
Павелчак Іван, 57 п.
Перчик Григорій, 90 п.
Перстинак Василь, 90 п.
Петрушин Михайло, 90 п.
Салапак Петро, 90 п.
Семко Петро, 90 п.
Семковський Володислав, 57 п.
Стадник Іван, 90 п.
Степанчак Андрій, 90 п.
Суховій Іван, 57 п.
Тарас Василь, 57 п.
Турчак Петро, 90 п.
Федан Іван, 90 п.
Фірман Никола, 90 п.
Хміль Василь, 90 п.
Хміль Андрій, 90 п.
Цигапчук Андрій, 90 п.
Чиж Данило, 90 п.
Шпак Петро, 90 п.
Шуль Михайло, 90 п.
Шуманський Іван, 90 п.
Шимула Петро, 90 п.
Яремко Михайло, 90 п.
Ярпиш Василь, 90 п.

ПОЛОНЕНІ:

Балицький Стефан, 90 п.
Булинський Іван, 90 п.
Ганчаковский Петро, 90 п.
Гошза Михайло, 90 п.
Добко Дмитро, 90 п.
Дорошак Іван, 10 п. (в Росії)
Загробельний Тома, 90 п.
Загородний Михайло, 90 п.
Зубач Василь, 90 п.
Кардаш Семко, 90 п.
Касак Михайло, 90 п.
Климус Ілько, 90 п.
Климусь Никола, 90 п.
Корпиак Дмитро, 90 п.
Костецький Йосиф, 90 п.
Козій Іван, 90 п.
Козій Ірмін, 90 п.
Лихач Теодор, 90 п.
Матковський Михайло, 90 п.
Мороз Стефан, 90 п.
Настанець Андрій, 90 п.
Онишак Дмитро, 90 п.
Петрашко Никола, 90 п.
Скомаровський Ілько, 90 п.
Солтисяк Іван, 90 п.
Тимчишин Каспер, 90 п.
Хиброн Дмитро, 90 п.
Чухара Яків, 90 п.

Листа утрат ч. 86

видана 23. грудня 1914.

Українців нема.

(Дальші лісти страт ще доси не прийшли зі старого краю. Скоро лише прийдуть, сейчас пічемо їх друкувати. — Ред.)

ВДОВИН СИН.

Послухайте, люди добрі,
Про вільний крилині...
А розкажу, що ся діє
Тепер на Вирані...

I.

Породила удовонька
Мов яблочко сина,
А сусїда породила
Хорошу дівчину.
Були літом, чи весною,
Аж любо гляділи,
Як там в селі за горою
Бавились ті діти.
У купочкі виростали,
Малими любились,
А матери аж раділи,
Як на них дивились;
Аж плакали із радости.
День за днем минає...
Мов дуб в гаю удовин син
Собі виростає.
Очеськами мов той сокіл
Бистро поглядає,
А русяве волосечко
Золотом сяяє.
Що день радости приносить
Матери щасливій,
І у смутку потішає
Її син вродливий.
Вже і дровець карубав
І води приносить,
Рано, вечір за здоровлє
Мами Бога просить.
Виростає, доглядає
Злову стареньку,
Та не довго тішилися
Своєю рідну неньку...

II.

З Петербурга по всім краю
Карти розіслали,
Щоб всї хлопці молодії
Конями сїдлали,
Щоб до рана вже на поле
Всї ся поїздили,
На кріваво залицяне
Шаблї виострили.
І вдовиного хорошого
Сина не минули.
На коника посадили
Та у бій чвагнули.
Заплакала удовонька,
Руки заломила;
Щоб сина її вернули
Благала, просила.
Не помогло. Лишила ся
В нетопленій хаті,
Лише вітер сумно свище
В вдови на загаті
Зимний вітер повіває,
Снїги замітає,
А удова за ощипком
Хлїба шкандибає,
Занедужала старенька,
А хотїла жити,
Хоч на старість у невістки
Трохи відпочити.
Не дожила. Положили
Її в домовину
Й посадили у головах
Червону калину.

III.

Щож стало ся з дівчиною,
Де в'на пробуває? —
Пред Пречистої образом
Господа благає,
Щоб вернув їй русявого,
Її дороге серце,
Та щоб ще хоч раз застукав
У її віконце.
На могилї удовоньки
Зацвила калина;
День і ніч отам молилась
Дівчина-дитина.
Молила ся, лила сльози
Та била поклони,
А над могилою вітер
Ніби з тиха стогне:
„Не плач, дівча! Не проливай
Свою гірку сльозу!
Не вернеть ся твій русявий
Із війни до дому...“
Ніби засьвідчить
Личко румяненьке.
У гору піднеслась,
Дивить ся — нидесь
І немов то бачить:
У білій сентині
З вдовиної хати
Вийшов він, русявий,
Вийшов погуляти;
Її за руку хватає,
Цїлує, витає
І йдуть собі по долині,
А йдучи співають.

Мов прокинулась, вдивляєсь
І знов ніби бачить,
Що в головах русявого
Чорний ворон кряче,
А він руки зкерваулені
До гори підносить
І у неї перед смертю
Він прощення просить.

Начо із сну пробудилась
Хрестить ся і встає
Та сверкон сяє попід гору
В село шкандибає.

Де дому прийшла,
Від милого лист читає,
А читаючи зімлїла.
Сердега плакала,
Начо одурїла:
„Не дав дожить
Господь і вернутись
До рідної стаїци
Де чернобривої
Своєї потїхи!“
Не стало на сьвіті
Вдовиного сина.
Він в битві загинув,
А вона єдина
Пішла собі в сьвіт за очи,
Що буде, то буде!
Нема її ного любить,
В наймах жити буде.

IV.

Боже! Боже!
За що Ти нараєш
Дівчину на сьвіті?
Чи за те може,
Що вона полюбила
Вдовиного сина?
Ні, не за те, бо не її вина,
Се царський закон
До людий післаний
Причиною сему.
О царю поганий!
Чим заплатиш ти
За смерть удовиці
Та за її сина,
За горячі сльози
Та за той біль серця
Молодої дівчини?

Царі! Царі!
В вас серця немає;
А Бог хоч і бачить
То не покарає,
Бо він терпеливий
Грїхам потурає.

Бачить Господь, що дїсть ся
В нашім рідним краю;
А ми хотїй на чужині
А все добре знаєм.
Добре знаєм і жиє в нас
Та надія вірна,
Що воскресне наша славна
Ненька Україна.

Написав Мак. Степовий
з Шікаго.

РУСЬКИЙ ЛІЧНИЧИЙ ІНСТИТУТ

(Старокрасного християнського лікаря.)

Се лїчниче заведенє має вже вироблену славу. Спеціяльно лїчать тут заставлї жолудкові недуги, як також перестуджене, заволеє легких і другі внутрішні недуги, а також перестуджені, заволеє легких і другі внутрішні недуги мущин і женщин. Підкожно вилучую з ревматизму, пухлини і ран, лишай і скірні викиди. Ліки виробляють ся під доглядом лікаря і з вибраних від привезених зі старого краю. Лікар говорить по руськи.

Інститут отворений що-дня від рана до 7-ої вечером і виключаючи неділь.

Dr. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 East 84th Str., New York, N. Y.
(передтим Nebiros Medical Cure.) 25—

ЖМІЧНИК є одним з найлїпших домашних лїків і певним средством проти ревматизма, болїв плечий, колина і болїв грудий. Є помічне на болї голови, на болї суставів у рук і ніг, на легкий паралїж марку, болї горла і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБКУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

Відносить ся до генерального агента, залучаючи 2-центову марку на відповідь: 15x50

MIKE FEDIW,
47 Ridge St.,
Hastings upon Hudson, N. Y.

Хто хоче довідати ся про причини теперішної війни, про її початки і дотеперішний перебіг та стан, нехай купить собі великий ілюстрований

КАЛЄНДАР

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА НА РІК 1915.

ЦІНА СЕГО КАЛЄНДАРЯ ЛИШ 60 ЦНТ. ВРАЗ З ПОЧТОВОЮ ПЕРЕСИЛКОЮ.

Гроші можна посилати почтовим або експресовим моніордером і в стемсах почтових. Канадійських почтових стемпсів і срібних монет не принимаємо.

Замовленя посилайте на слїдуючу адресу:

„SVOBODA“ 83 Grand St., Jersey City, N J.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода“ по цїні 7 цнт. штука.

What Could Be Done with the $2,000,000 Which the Full Crew Laws Arbitrarily Take From the Railroads

Increased Railroad facilities, better service, greater safety and convenience, business expansion and the employment of a great number of men now idle would follow the repeal of the wasteful Pennsylvania and New Jersey Full Crew Laws.

Facts—Not Theories

$2,000,000 would buy 2000 steel coaches.
It would pay for 80 locomotives.
It would purchase 67,000 tons of rails.
It would return 5 per cent. on $40,000,000.
It would block-signal 1000 miles of track.
It would eliminate 65 grade crossings.
It would pay for 2000 freight cars.
It would build 200 new stations at $10,000.
It would provide additional freight terminal facilities.
It would buy 2,500,000 railroad ties.
It would pay for 2,000,000 tons of coal.
The iron and steel industry would be stimulated, furnishing steel for new cars, rails, bridges, buildings, etc.
Miners and coke oven operatives would get increased work as industry expanded.
New construction would mean busy times for the Lehigh region cement plants and their workmen.
Thousands of architects, contractors, building trades workers, electrical concerns and electricians, skilled mechanics, carpenters, miners, and day laborers would so get work.

With these incontestible facts thus clearly set forth, the twenty-one railroads of Pennsylvania and New Jersey feel it their duty to place the fate of the Full Crew Laws in the hands of the people. They are convinced the people prefer that employment be given to thousands for whom there actually is work to knowing that $2,000,000 a year is being paid in mandatory wages for extra men for whom there exists no essential service to perform and whose presence, it has been conclusively shown, increases—rather than decreases—the hazards of railroad operation.

SAMUEL REA,
President, Pennsylvania Railroad.

DANIEL WILLARD,
President, Baltimore and Ohio Railroad.

THEODORE VOORHEES,
President, Philadelphia and Reading Railway.

R. L. O'DONNEL, Chairman,
Executive Committee, Associated Railroads of Pennsylvania and New Jersey.
721 Commercial Trust Building Philadelphia.

ПОЗІР НА ЗЛОДІЇВ! 22-

Можеш охоронити свій золотий годинник **особлившим нововинайденим хоронителем годинників**, які дасмо **цілком даром** кождому нашому купцеви годинника або инших дорогоцінностий які продасмо **по $1 на місячні сплати.**

Пишіть по богатий, отлатний цінник з годинниками і иншими дорогоцінностями.

THE CREDIT WATCH & JEWELRY COMPANY,
194 East Houston Street, Dept. 32, New York, N. Y.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
випозичає корчі на весіля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A. New York, N. Y
Телефон: Orchard 2568.

ЦІННИК КНИЖОК,

які можна дістати в друкарні „Свободи":

Абу Касимові капці. — Арабська казка Нашиса Іван Франко. — Ціна 20 цт.
Американський гимн „Мак Кінтрі" мі ногами з українським перекладі. — Ціна ..... 10 цт.
Американець, весеняй образ з житя народу зі співами, в трох діях. — Ціна ..... 15 цт.
Америка. — Збірка пірмів: Зміст: Америка. Важні думи, Галицькими нашим у альбом. До сестри. Публика. Се що такого є? В Пенсильванії. Два образки. Одна дня вакацов. Я кому до кому. Бувить маєш. Пропали я краєв. Сказка Пророка. Пост і Мугаа. Будучність руського робітника. Вперед не назад. Ой я моє квіточки цвіли. — Ціна 15 цт.
Американські троєти. — Комбо. (Шарка.) — Еміґранти. — Дві вашої слави і недолі. — Ціна ..... 15 цт.
Аналоґа. — Займаюче оповідане з часів боїв між Европейцями а Індіянами в ніва Америці. — Ціна 20 цт.
Букварь для дітий першого року науки. — Ціна вряз з пересилкою 30 цт.
Блудний син. Образ з житя поселенців в Америці у 4 актах зі співами. — Ціна ..... 25 цт.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий мані-ордер на імя, яке подано і повнавій адресі. Мані-ордер належить додувати до замовлення.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Dr. WARD
СПЕЦІЯЛІСТ
МУЖЕСЬКИХ НЕДУГ

Моя цільнавайнальтлітна практика є до Вашої розпорядимости. Лічу найновійшими методами всі секретні недуги, сифіліс, затроєнє крови, утрату жіночности, пропуклину, розширене жил, висушенє, обезсиленє, ревматизм, гемороїди, як також недуги міхура і нирок. Ціни умірковані. Если другі лікарі не помогли Вам, прийдіть до мене на пораду. Зводжаю є небезпечнє. Пораду даю даром. Прийдіть відвідати мій аналітичний музей і побачите чудовіка здорового і в хороші. Інтересне і потучне. Вступ вільний 95

Dr. Ward
417 Sixt Ave., New York
Bet. 25th and 26th St.
Години: щоденно від 9 р. до 8 веч.; в неділі: від 10 рано до 2 пол.

ХОРІ ЛЮДИ! Чи стратили Ви терпінє яке мали з причини Вашої недуги?

Власний дім.

День за днем, тиждень а тижнем, місяць за місяцем, рік за роком, занимаюсь лічєнєм хорих людий. Представте собі, кілько хорих я уже вилічив, а кілько хорих украсив житє. Коли Вам житє надоїло через пробованє так званих ліків і відчуваєте, що з Вами все гірше, в такім разі сейчас завертіть ся до старого опитного спеціяліста.

Він дасть Вам даром пораду, що Вам робити, щоби спасти житє і обяснить Вам недугу. Лічу уже 20 літ з найліпшим результатом всі недуги, як: безсилє, затрисє крови, гемороїди, біль жолудка, серця, легких, печінки, почок і т. п. Для недуг полових і нервових маю більші знані електричні апарати і Х-лучі, за помочию котрих переглядаємо Ваші внутрішні орґани. Не кождий доктор має ті апарати, дзатого, що суть дорогі. Хемічне розслідуванє мочи. Не відкладайте до завтра, а сейчас приходіть до звісного лікаря. 56—

Dr. L. LANDES,
140 East 22nd St., New York, N. Y., betw. 3rd & Lexington Ave.
Приймаєть ся хорих в годинах: від 10-ої рано до 8-ої вечер, а в неділі від 10-ої рано до 4-ої попол.—Поради даром.

Др. Б. ГОГЕНБЕРҐ,
славний спеціяліст зі старого краю
поручає всім тяжкими Русинам так мужчинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.
Лічить з найліпшим і найпевнійшим успіхом ревматизм, всякі недомагання молудкові недугу утроби, нирок, згрубленє жил, гемороїди, структуру або звужєнє мочевого каналу, недуги вемерничі, як рівнож всякі наслідки тайних недуг, недуги скірні, ріжні затроєня крови і т. д.
Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно ще на пропукляну при помочи спеціяліста з Відня.
Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.
На відповідь залучить почт. марку.
Dr. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)
NEW YORK CITY.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

У НАС ЛИШЕ ОДЕРЖІТЕ ФОНОҐРАФИ НА БЕЗПЛАТНУ ПРОБУ.

ВИСИЛАЄМО КОЖДОМУ НАШІ ФОНОҐРАФИ НА 90 ДНІВ БЕЗПЛАТНОЇ ПРОБИ.
ПРЕКРАСНИЙ ФОНОҐРАФ З 24 КАВАЛКАМИ РУСЬКИХ СПІВАНОК, ЛИШЕ $22.50.
Плати по $1.00 місячно наколись задовлений.
НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД РЕКОРДІВ У ВСІХ ЯЗИКАХ.
Пишіть по наші прекрасні ілюстровані катальоґи, котрі висилаємо цілком безплатно, або відвідайте нас в нашім складі, отвертім так в будні дні як і в неділі і свята, завсїди до 10-ої години вечером. Ів. Руденський, Dep. 83.
International Phonograph Co. 196 E. Houston St., New York, N. Y.

НА 30 ДНІВ БЕЗПЛАТНО ПРОБИ.

Представляє рухомих образків у власній хаті. Се є правдива машина з рухомими образками і вонда родина повинна її мати в хаті. Вона дає веселу розривку для молодих і старих. Показує ВІЙНИ, ТРАГЕДІЇ, ПОЖАРИ, КОМІЧНІ СЦЕНИ і т. п. всю і докладно. ЦІНА $5.00. Ми видаємо лиш $1.00 на депозит, а по одержаню вишлемо Вам сейчас машину з фільмами і 50 образками ДАРОМ. Ми є певні, що машина Вам подобаєсь. І тому неподмокнесь віддати її на 30-днєвну пробу. Коли переконаєтесь, що наш опис є неправдивий, звернемо Вам $5.00. 17-26
JEWEL NOVELTY CO., 79 2nd Ave., New York, N. Y.
Department 30.

Стережіть ся безвартісних підробленних ліків а купуйте дню правдивий **Richter's Pain-Expeller** з торговельною маркою Якор, яка є побіч представлена.
Фляшочки по 25 і 50 центів так кождій аптиці як і вправ від
F. Ad. Richter & Co., 74-80 Washington St.
NEW YORK, N. Y.

По 2 дол. місячно.

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА.

Ми даємо кождому нагоду дістати сей гарний ґрамофон враз з 40 піснями, який попередно продавано по $60, а тепер лиш за $28.
Прийшіть $5 завдатку а ми вишлемо Вам сю гарну машину з ґваранцією на 15 літ. Маємо також ріжнородні машини, які можете набути у нас на легкі сплати, як прим. по $2 місячно. Для вигоди наших місцевих покупців, наш склеп є отворений вечерами і у сьвята.

INTERNATIONAL TALKING MACHINE CO. 59—
70 Allen Street, Dept. 308
New York, N. Y.

ПО 2 ДОЛ. МІСЯЧНО. ПО 2 ДОЛ. МІСЯЧНО.

ЗНАМЕНИТА ПОЗОЛОЧУВАНА ГОДИНКА З 21 КАМІНЧИКАМИ ЛИШ ЗА $6.95

ся елєгантна ґравірована і позолочувана годинка з подвійними покриками, звичайні годинки є прихожа для робітників ЖЕЛІЗНИЧИХ і тих, що потребують доброї і певної годинки. Ґварантована на 20 літ. Зрозуміте, що се не є відновлений, але ПРАВДИВИЙ ТРЕВАЛІЙ ПРЕДМЕТ. Вам відомо, що такі цінять від $35.00 до $100.00 і більше за годинку з 21 кам. Купіть сю годинку вирост від нас. ОДНАК НЕ СПУСКАЙТЕСЬ НА НАШІ СЛОВА. А САМІ ОСУДІТЬ. Вишлемо Вам експресом ЗА ПОСЛІПЛАТОЮ $6.95 і дамо дозвіл експресови, щоби Вам віддано де оглянення заки заплатите. Коли недовольнетесь, звертіть її на наш кошт. (Дамські годинки мають лиш 7 камінків).

МИ РИЗИКУЄМО — І ОПЛАЧУЄМО КОШТИ. ҐУРТОВНА ПРОДАЖА ДЛЯ АҐЕНТІВ: 6 годинок висилаємо на одну адресу за ціну 5 годинок.
CHICAGO WATCH CO., 750 SINGER BLDG. STATE ST. CHICAGO, ILL.
P. S. — Сю годинку не продавано НІКОЛИ ПЕРЕДТИМ в такій ціні — навіть для гуртовників і переподавців. 20-35

По 2 дол. місячно.

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА!

1000 співних машин, які остали з сьвяточного запасу і які продавано по $50, ми тепер продаємо їх враз з 20-ма плитами по $21.50. До кождої машини даємо ґваранцію на 15 літ. Прийшіть на $15 завдатку, а ми вишлемо Вам сю гарну машину. У нас є також инші машини, які продаємо на сплату по $2 місячно. Жадайте нашого безплатного катальоґа фонографів і музичних інструментів. Наш склад є отворений вечерами до 10-ої год., не виключаючи неділь і сьвят. 56—

GREATER NEW YORK PHONOGRAPH CO.,
308 GRAND STREET, D. 308 NEW YORK, N. Y.

ПО 2 ДОЛ. МІСЯЧНО. ПО 2 ДОЛ. МІСЯЧНО.

ТИСЯЧІ ДОЛЯРІВ

щоденно видають люди, щоби послухати славних співаків і музиків.

Можете чути у своїй власній хаті все те без надзвичайного кошту, на наших славних ґрамофонах, які продаємо за готівку або на сплату

ПО $1.00 МІСЯЧНО
З МІСЯЧНА ПРОБА БЕЗПЛАТНО.

25 і 50 співів і утворів музичних даром. Письменна ґваранція на 15 літ. Пишіть до нас по наш безплатний ілюстрований катальоґ.

Royal Phonograph Co., 91 E. 4th Street, Dep. 5. 11— New York, N. Y.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ!
УЧІТЬ СЯ АКУШЕРІЇ В НАШІЙ ШКОЛІ, АБО У СЕБЕ ДОМА. ПО УКІНЧЕНЮ ВИДАЄМО ДИПЛЬОМ. Лічимо успішно всякі слабости мущин, женщин і дітий. Адресуйте:
Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery
229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y
Telephone: Stuyvesant 933.

СПЕЦІЯЛІСТА

лічить недужих мущин, женщин і дітий.

ОГЛЯДИНИ БЕЗПЛАТНІ — ДОБРА НАГОДА ДЛЯ НЕДУЖИХ У **Dr. J. C. Brown** — ПОРАДА БЕЗПЛАТНА

котрий лічить тяжко недуги жолудка, серця, легких, утроби, кишок, уший, носа і горла. Недуги женщин лічу без операції, також лічу ревматизм, недуги крови і скіри мущин і женщин.

Коли терпите з причини висше згаданих недуг, або чуєте яку будь зміну на гірше у Вашім здоровю, не віддавайтесь розпуці і не думайте, що уже більше не відзискаєте здоровя дома з Вам того не скажу, а памятайте, що уділяю поради лікарської даром. Поміг я уже богато нещасливим, котрих другі лікарі не могли вилічити і доражували операцію одною дорогу до житя.

Я уділив одні з найліпших університетів в світі в відзначенем і лічивсь знаменито через 36 літ найтяжші недуги і в мойо офісі находять ся найлучші прирди до розслідуваня недуг і ліченя їх. Маю знамениту Х-сьвітлану машину, котрою освітлюю внутренности тіла чоловіка і пішлю через се всі вади. Маю також машину витворюючу електрику, якою лічимо богато сильних болів голови, ревматизму і т. п. Маю також много инших машин електричних, однак не буду тут того згадувати.

Отже не оминіть тої спосібности, не занедбуйте на гірше Ваших недуг, щобисьте тяжко не захорували.

МІЙ АДРЕС: 19-30
50 WEST 36th STREET, NEW YORK, N. Y.
недалеко 6-тої евні на другім поверсі.
Отворено від 9 рано до 8 веч. щоденно; в неділю від 10 рано до 2 попол.

Нема нині щастя без него!
ФОНОҐРАФИ

НА 3 МІСЯЦІ БЕЗПЛАТНОЇ ПРОБИ, І 50 КАВАЛКІВ СЬПІВАНОК ДАРОМ. — ВИСИЛАЄМО КОЖДОМУ І ВСЮДИ.

Найприступнійші ціни, найбільший склад руських рекордів. Пиши по безплатні ілюстровані цінники і інформації еще нині до ОМЕЛЯНА ПОРАЙКА, Dep. 87.

Independent Phonograph Co., 101 Essex St., New York, N. Y.

МОДНІ — УБРАННЯ

Коли хочете гарно убратись, то дайте зробити або купіть собі готове і за дешеві гроші убране у Вашого доброго знакомого і звісного почестного краєця.

S. Levin, 11-47
463-471 Clinton Ave., N. Rochester, N. Y

R. J. Glick Агент асекурацийний від огня.
Офіс находить ся — 39
WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

РУСИНИ ПІТСБУРҐА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ, ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та пічіть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі улиць 83— CARSON і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші ЦЕРКОВНІ, БРАТСЬКІ, СИРІТСЬКІ і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank
COR. 14-ої і CARSON STREETS, SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.
И. Е. Рот, през., А. П. Мілзер, кас., Ол. Бучак, уряди. банку.

ХТО ЩЕ НЕ МАЄ КАЛЄНДАРЯ
УКРАЇНСЬКА РОДИНА

на рік 1915.

ХАЙ СПІШИТЬ З ЗАМОВЛЕНЕМ.

Зміст сего календаря дуже богатий і ми певні що вдолить й найвибагливійшого читача. Там є: історія Украйни й Канади, ґеоґрафічний нарис українських земель, історія українського шкільництва в Канаді і що найважнійше праця „Про велику европейську війну". Оповідання, нариси і жарти перепліталють поважний матеріял.

Понад 70 ілюстрацій прикрашує 300 сторін друку.

ВАЖНЕ: Там є також нарис житя славного канадійського розбійника І. Кравченна.

RUSKA KNYHARNIA
850 Main Street, Winnipeg, Man.
Canada.

T. Wojciechowski
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Услуга в день і в ночи. Випозичає корчі на весіля, хрестини і похорони. Також має цвіти і букети. Ціни дешеві як зелиця.
131 Sussex St. Jersey City, N. J.
І-ший поверх.

25 ДАРУНКІВ ДАРОМ! 14 K GOLD FILLED WATCH $5.50

СПЕЦІЯЛЬНА ПРОДАЖА 14 K. GOLD filled ГОДИНОК вирост ПО ЦІНАХ ФАБРИЧНИХ для як найбільше можливої розпродажи. ХТО ТЕПЕР ЗАМОВИТЬ У НАС, ДІСТАНЕ 25 ГАРНИХ ПРЕДМЕТІВ, які тут помножно вирано ЗОВСІМ ДАРОМ, а іменно: Інкорпоровану ґуворнту годинку (модель), гармонїку, менший бранслєту, зерняцкі і 3 річи товстості, подвійний ланцюжок і дармовиці, хрестик з емальованою різьбою Розлити, бранслєтка з годинкою (для молодиці), 32 калібр. револьвер (модель), фонтенове перо, файка, бритва, пасмо до бритви, шильку до краватки, спинки до машкетів, сорочки і кошулїв, перстінь і ножик.

Хто читає се оголошенє тепер і зашле до нас враз з депозитом 25 цт. (грішми або марками), то ми вишлемо сейчас годинку і сих 25 дарунків докладно, ЗОВСІМ ДАРОМ.

Коли по одержаню лакунка переконаєте ся, що ся годинка є правдива 14 Gold Filled з ґваранцією фабрики на 20 літ, що нема нас осередок сьвітової слави і що тих 25 дарунків є найліпшої якости, тоді заплатите решту $5.25 і 35 центів на кошти пересилки дарунків; колиж Вам не до вподоби, то зверніть Вам задаток. Звертаємо Вашу увагу, що купуючи від нас годинку, НЕ ПОНОСИТЕ ЖАДНОГО РИЗИКА, бо на нашу годинки даємо 20-літну ґваранцію і на случай, коли годинка зіпсуєдась, ми її направимо або виміняємо на другу знову БЕЗПЛАТНО. — При замовленях з Канади, треба цілу належитість прислати ґаторою.

ПОВІДОМЛЯЄМО-ВСІХ, що наша ФІРМА Є ХРИСТІЯНСЬКОЮ, і що нас нічого спільного з ошукуючими фірмами з других місцевостий, які наслідують наші оголошення. Ті, що хотять мати добрий мужеський або женський годинник враз з дарунками по цінаїй ФАБРИЧНІЙ ЦІНІ, нехай купують їх лиш у НАЙБІЛЬШЕ ЗВІСНІЙ, старій християнській компанії, а одержать все те, що тут оголошусь. Адресуйте до:

NATIONAL COMMERCIAL COMPANY, 90 WEST BROADWAY, Dept. 91. NEW YORK, N. Y.

КУПУЙТЕ ФАРМИ НА ПЕРШІЙ РУСЬКІЙ КОЛЬОНІЇ В MILLVILLE, N. J.
5-АКРОВІ ФАРМИ ПРОДАЄСЬ НА ДУЖЕ ДОГІДНИХ СПЛАТАХ.

АДРЕСА НАШИХ ОФІСІВ:
THE EUROPEAN COLONIZATION CO.
761 Drexel Building
S. E. Corner 5th and Chestnut Sts.
PHILADELPHIA, PA.

Або приїжджайте адресат до:
10-21 HIGH STREET,
MILLVILLE TRUST BUILDING,
MILLVILLE, N. J.

Або:
Mr. S. MATOLICZ.
330 W. 6th Street,
Millville, N. J.
Можете приїздити кождого дня.